

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาคำว่า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอ
ความสำคัญดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับคติชนวิทยา
 - ก. ความเป็นมาและความหมายของคติชนวิทยา
 - ข. ประเภทของคติชนหรือข้อมูลทางคติชนวิทยา
 - ค. ความสำคัญและบทบาทหน้าที่ของคติชนวิทยา
2. คติชนวิทยากับการเรียนการสอนภาษาไทย
 - ก. คติชนวิทยาในหลักสูตรวิชาภาษาไทย
 - ข. การสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับคติชนวิทยา
 - ค. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับคติชนวิทยา
 - ง. บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคติชนวิทยา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้เกี่ยวกับคติชนวิทยา

ก. ความเป็นมาและความหมายของคติชนวิทยา

คำว่า "คติชนวิทยา" เป็นศัพท์ทางวิชาการ แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า "Folklore" ซึ่งแปลว่า "ความรู้ของปวงชน" (the knowledge of people) ผู้บัญญัติคำนี้ขึ้นได้แก่ นายวิลเลียม ทมมส์ (William Thoms) นักค้นคว้าชาวอังกฤษ เมื่อปี ค.ศ.1846 เพื่อใช้แทนคำว่า "คติโบราณของปวงชน" (popular antiquities) คำ Folklore จึงเป็นศัพท์สากล นิยมใช้กันแพร่หลายในหมู่นักค้นคว้าชาติต่าง ๆ ในยุโรป เมื่อมีการศึกษาวิชานี้ในประเทศไทย นักวิชาการในประเทศไทย ได้ถ่ายทอดคำว่า Folklore ไว้ต่าง ๆ กัน ดังที่ ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2525 : 1)

ได้รวบรวมไว้ดังนี้คือ

1. คติชาวบ้าน เป็นศัพท์บัญญัติทางสังคมวิทยาของราชบัณฑิตยสถาน
2. คติชนวิทยา เป็นศัพท์ที่ ดร.กิ่งแก้ว อัครดากร บัญญัติขึ้น โดยเห็นว่าคำว่า "คติชนวิทยา" มีความหมายกว้างขวางและแปลโคตรงศัพท์ Folklore มากกว่า คำว่า คติชาวบ้าน
3. คติชนชาวบ้าน ใช้โดย ดร.ประมวล คิคคินสัน โดยต้องการใช้ให้ตรงตามความหมายทางมานุษยวิทยา
4. วัฒนธรรมพื้นบ้าน ใช้ในการสัมมนาระดับชาติของทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่าง 1 - 5 พฤศจิกายน 2520 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก และใช้ในการสัมมนาต่อ ๆ มาในระยะหลัง

อย่างไรก็ตาม ศัพท์บัญญัติทั้ง 4 คำนี้ ต่างก็มีความหมายแทนคำว่า Folklore ทั้งสิ้น

สำหรับความหมายของคำว่า คติชนวิทยา นักวิชาการจำนวนมากได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

แมคเอ็ดเวิร์ค ลีช (MacEdward Leach's อ้างถึงใน J.Russell Reaver and George W.Boswell 1965 : 11) ให้คำจำกัดความของคติชนวิทยาว่า "คติชนวิทยา เป็นศัพท์ทั่วไป ซึ่งหมายถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ประเพณีเก่าแก่ นิทาน พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ สุภาษิต และบทเพลง ฯลฯ กล่าวอย่างสั้น ๆ ก็คือ คติชนวิทยา ได้แก่ความรู้ของชาวบ้านธรรมดาจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งซึ่งรู้เรื่องต่าง ๆ เหมือนกัน และสะสมเพิ่มพูนสืบต่อกันมา"

ริชาร์ค เอ วอเตอร์แมน (Richard A.Waterman อ้างถึงใน J.Russell Reaver and George W.Boswell 1965 : 11) ให้นิยามว่า "คติชน เป็นรูปแบบของศิลปะ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องราวหลายประเภท เช่น นิทานประเภทต่าง ๆ ภาษิต คำพังเพย เวทมนตร์คาถา บทเพลง การเสกเป่า ตลอดจนรูปแบบอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาพูด เป็นสื่อในการถ่ายทอด"

ออเรลิโอ เอ็น เอส์ปิโนซา (Aurelio N. Espinosa อ้างถึงใน J. Russell Reaver and George W.Boswell 1965 : 11) ให้ความหมายไว้ว่า

"คติชนวิทยา หรือความรู้ของปวงชน เป็นคลังสะสมสิ่งที่มนุษย์ได้รับจากประสบการณ์ การเรียนรู้และปฏิบัติสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน สิ่งเหล่านี้ได้แก่ ความรู้อันเก่าแก่ สืบเนื่องกันมาของปวงชน ซึ่งแตกต่างจากความรู้ที่เรียกว่า แบบวิทยาศาสตร์"

นอกจากนั้น อาเซอร์ เทเลอร์ (Archer Taylor 1965 : 34) ก็ได้อธิบายความหมายของคติชนวิทยา แยกต่างออกไปเล็กน้อย สรุปได้ว่า คติชนวิทยา คือสิ่งที่ถ่ายทอดกันมาทางประเพณี ซึ่งอาจถ่ายทอดกันด้วยคำพูดหรือโดยขนบธรรมเนียมประเพณีและปฏิบัติสืบทอดกันมา เช่น เพลงชาวบ้าน นิทานชาวบ้าน ปริศนาคำทาย สุภาษิต หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เล่าสืบทอด ๆ กันมา อาจเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งของที่จับต้องได้ เช่น รูปแบบของรั้ว ลวดลายต่าง ๆ หรือสัญลักษณ์ เช่น สวัสดิศิกะ นอกจากนี้ยังได้แก่พิธีกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความเชื่อกึ่งเลื่อม เช่น การรักษาโรคแบบพื้นบ้านก็ได้

ในประเทศไทย นักวิชาการต่าง ๆ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ คติชนวิทยาอย่างกว้างขวางและจริงจัง เกิดเป็นสาขาวิชาคติชนวิทยาขึ้นในสถาบัน การศึกษาต่าง ๆ และได้ให้ความสำคัญของคติชนวิทยาไว้ดังนี้

กิ่งแก้ว อัทธการ (2527 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

คติชนวิทยา คือวิชาซึ่งว่าด้วยการศึกษาคติชนหรือผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน และผลผลิตทางวัฒนธรรมนี้ เป็นมรดกที่สืบทอดกันมาทั้งภายในกลุ่มชนเดียวกันและที่แพร่กระจายไปสู่ชนต่างกลุ่มด้วย ส่วนคำว่า คติชนคือผลผลิตทางวัฒนธรรมที่ คติชนวิทยาสนใจนำมาศึกษา

อุทลดาบ มัลลิกะมาส (2528 : 5) ได้สรุปความหมายของคติชนวิทยาไว้ว่า

คติชนวิทยา เป็นวิชาซึ่งศึกษาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน และนับว่าเป็นวิชาการที่มีชีวิตคู่กันไปกับกลุ่มชนหรือสังคมมนุษย์ วิชาคติชนวิทยา จะเก็บรักษาผลผลิตทางวัฒนธรรมในอดีตกาล และติดตามทำความเข้าใจ รวมทั้งรวบรวม บันทึกความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันนี้ด้วย จึงเป็นวัฒนธรรมซึ่งมีชีวิตไม่หยุดนิ่ง

จากคำจำกัดความของ คคิชนวิทยา ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า คคิชนวิทยา หมายถึง การศึกษาถึงแนวทางหรือการประพฤติปฏิบัติของประชาชน ที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน โดยไม่ปรากฏผู้คิดค้นหรือผู้แต่งซึ่งแต่เดิมถ่ายทอดด้วยการบอกเล่า ปัจจุบันอาจใช้ภาษาเขียนเป็นเครื่องบันทึกหรือถ่ายทอดได้

ข. ประเภทของคคิชนหรือข้อมูลทางคคิชนวิทยา

การแบ่งประเภทของคคิชนหรือข้อมูลทางคคิชนวิทยานี้ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านคคิชนวิทยา ได้ให้หลักเกณฑ์หรือแนวคิดในการแบ่งประเภทแตกต่างกันออกไปหลายแบบ ดังนี้คือ

ฟรานซิส ลี อัทเลย์ (Francis lee Utley 1965 : 9) ได้จำแนกข้อมูลทางคคิชนวิทยาออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. วรรณกรรมและศิลปะอื่น ๆ (Literature and the Other Arts)
2. ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม (Beliefs, Customs, and Rites)
3. หัตถกรรม เช่น การทอผ้า และวิธีกองฟาง (Crafts : Weaving and Mode of Stacking Hay)
4. ภาษาหรือคำพูดประจำถิ่น (Language or Folk Speech)

ส่วน เจ รัสเซลล์ รีเวอร์ และ ยอร์จ คัมบลิว บอสเวลล์ (J.Russell Reaver and George W.Boswell 1965 : 12 - 13) ได้แยกประเภทของข้อมูลทางคคิชนวิทยาเป็น 4 ประเภทแตกต่างจากวิธีการของ ฟรานซิส ลี อัทเลย์ (Francis lee Utley) ดังนี้

1. คคิชนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ (Action) ต้องใช้การเลียนแบบและศิลปะของการเคลื่อนไหวของร่างกาย ได้แก่ กิริยาท่าทาง การละเล่น การล้อเลียน คำยักการกระทำ ประเพณี มหรสพต่าง ๆ การประกอบพิธีทางศาสนา ตลอดจนพิธีอื่น ๆ การเต้นรำ และดนตรี

2. คคิชนที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ (Science) ได้แก่ ความเชื่อต่าง ๆ ปรัชญาชาวบ้าน เทพนิยาย มีสาขาวินิจฉัย การทำนาย การรักษาโรค คคิชนเหล่านี้ต้องอาศัยรูปแบบของวรรณกรรมหรือภาษาศาสตร์ เช่น ถ้อยคำเกี่ยวกับความเชื่อ

เรื่องเล่าเกี่ยวกับเทพนิยาย นิทานเรื่องผีวิญญูณ การทำนายที่กลายมาเป็นวรรณกรรม

3. คติชนที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์ (Linguistics) ได้แก่ การศึกษาในเรื่องวาทศาสตร์ ภาษาดั้ง (หน่วยคำ ความสัมพันธ์ของถ้อยคำในประโยค) วลี ส่วนวนพุก คำพุกที่ซับซ้อน เวทมนตร์ หรือคาถา คำอวยพร คำแข่งคำ ภาษิต คำพังเพยและปริศนาคำทาย

4. คติชนที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม (Literature) ได้แก่ นิทานปรัมปรา นิทานท้องถิ่น มหากาพย์ บทละคร บทเพลง กาพย์กลอนที่ใช้ขับร้อง

คติชนทั้ง 4 ประเภท จะต้องอาศัยและเกี่ยวข้องกัน ไม่มีคติชนประเภทใดที่ไม่อาศัยภาษาศาสตร์ และถ้าคติชนประเภทใดปราศจากความเชื่อ คติชนนั้นก็ไม่มีคุณค่าน่าเชื่อถือ บทเพลงโดยเฉพาะการละเล่นจะขาดการกระทำ (Action) ไม่ได้

ต่อมา เจน ฮาร์โรวด์ บรุนแวนด์ (Jan Harold Brunvand 1968 :1-2) ก็ได้จำแนกประเภทข้อมูลทางคติชนวิทยา ตามหลักเกณฑ์ที่แตกต่างออกไปจากของ อัทเลย์ (Utley) และ รัสเซลล์ รีเวอร์ (Russell Reaver) โดยจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. คติชนประเภทที่ใช้ภาษา (Verbal Folklore) ได้แก่

- 1.1 คำพุกของชาวบ้าน รวมทั้งภาษาดั้งและการตั้งชื่อของชาวบ้าน (Folk Speech, Dialects, Naming)
- 1.2 สุภาษิต และคำกล่าวที่เป็นภาษิต (Folk Proverbs Proverbial Sayings)

1.3 ปริศนาคำทาย (Folk Riddles)

1.4 คำพุกที่คล้องจองกัน (Folk Rhymes)

1.5 เรื่องเล่า (Folk Narratives)

1.6 เพลงชาวบ้าน (Folk Songs)

1.7 เพลงกล่อมเด็ก (Lullaby)

1.8 นิทานและขำขัน (Folk Tales and Jokes)

2. คติชนประเภทที่ไม่ใช้ภาษา (Non Verbal Folklore)
คือคติชนที่ไม่ต้องใช้ภาษาหรือคำพูด ก็สามารถถ่ายทอดกันได้ การสืบทอดใช้วิธีการสังเกต
และปฏิบัติฝึกฝน ได้แก่

- 2.1. สถาปัตยกรรมชาวนาน (Folk Architecture)
- 2.2. ศิลปะชาวนาน (Folk Art)
- 2.3. งานฝีมือของชาวนาน (Folk Craft)
- 2.4. การแต่งกายของชาวนาน (Folk Costumes)
- 2.5. อาหารของชาวนาน (Folk Food)
- 2.6. กิริยาท่าทางของชาวนาน (Folk Gesture)
- 2.7. ดนตรีชาวนาน (Folk Music)

3. คติชนประเภผสม (Partly Verbal Folklore หรือ Mix)
เป็นประเภผสมระหว่างชนิดที่ต้องใช้ภาษาและท่าทางประกอบกัน ได้แก่

- 3.1. ความเชื่อและคติในเรื่องโชคลาง (Beliefs and Superstitions)
- 3.2. การละเล่นของชาวนาน (Folk Games)
- 3.3. การละคร (Folk Dramas)
- 3.4. ระบำรำเต้น (Folk Dances)
- 3.5. ประเพณีของชาวนาน (Folk Customs)
- 3.6. งานมหรหกรรม พิธี การฉลองรื่นเริง (Folk Festivals)

สำหรับในประเทศไทย กิ่งแก้ว อัครดากร (2519 : 6) ได้จำแนก
ข้อมูลทางคติชนวิทยาสอดคล้องกับชื่อแกลงของวิลเลียม ทอมส์ ผู้สร้างศัพท์ Folklore
ที่ว่า วิชาการแขนงนี้ศึกษาเกี่ยวกับ วิถีชีวิตประเพณี สิ่งที่อยู่ปฏิบัติกันมา โชคลาง
บทเพลง สุภาษิต ฯลฯ จากอดีต โดยจัดแบ่งข้อมูลไว้ 3 ประเภทคือ

1. ประเภทมุขปาฐะ ได้แก่ บทเพลง นิทาน ปริศนา ภาษิต คำพังเพย
ภาษาถิ่น ความเชื่อ

2. ประเภทมุขปาฐะ ได้แก่ ศิลปะ หัตถกรรมและสถาปัตยกรรม

3. ประเภทผสม ได้แก่ การร้องรำ การละเล่น ละคร พิธีกรรมและ

ประเพณี

ภูตลาบ มัลลิกะมาส (2528 : 22 - 29) ได้แบ่งประเภทของ
คติชน เป็น 3 ประเภท คล้ายกับของ Brunvand) คือ

1. คติชนประเภทมุขปาฐะ - ใช้ถ้อยคำ
2. คติชนประเภททอมุขปาฐะ - ไม่ใช้ถ้อยคำ
3. คติชนประเภทผสม มีทั้งส่วนที่ใช้ถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำผสมกัน

รายละเอียดของคติชนแต่ละประเภท มีดังนี้คือ

คติชนประเภทมุขปาฐะ

คติชนประเภทมุขปาฐะคือ คติชนประเภทที่ใช้ถ้อยคำ อาจแบ่งได้ 6 ประเภทคือ
นิทาน เพลง ภาษิต ภาษา ปริศนาคำทาย และความเชื่อ แต่ละประเภทมีรูปแบบรอง
อีกหลายชนิดดังนี้

1. นิทาน

นิทานอาจแบ่งรูปแบบรองย่อยได้หลายรูปแบบ เช่น เทพนิยาย นิทานปรัมปรา
นิทานวีรบุรุษ นิทานท้องถิ่น นิทานทางศาสนา นิทานสอนใจ นิทานอธิบายเหตุ ทำนาน
นิทานเรื่องสัตว์ นิทานขบขัน (ตลก) นิทานเหลือเชื่อ เป็นต้น ในบางกรณี เรื่องเล่า
แต่งเป็นร้อยกรองพื้นบ้าน ก็จัดอยู่ในรูปแบบรองนี้ด้วย

2. เพลง

เพลงแบ่งเป็นรูปแบบรองหลายรูปแบบ เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็ก
เพลงประกอบการละเล่นของเด็ก การเกี้ยว เพลงร้องเวลาทำงาน เพลงคร่ำครวญ
เพลงเล่าเรื่อง เพลงเรือ เพลงสวดประกอบพิธีกรรม (เช่น เพลงสวดขวัญนาคนาค
ลงเสาเอกในการปลูกบ้าน ฯลฯ) เพลงล้อ เพลงปฏิพากย์โต้ตอบกัน และคำร้อง
ให้จังหวะเวลาทำงาน เป็นต้น

3. ภาษิต

ภาษิตมีรูปแบบรอง ได้แก่ สุภาษิต ญาภาษิต คำพังเพย (เช่น คีบก็ทะเล
ศอกก็ทะเล) ความเปรียบเทียบ (เช่น อากัปกิริยาเหมือนปูน) ส่วนวลีคล้องจอง (เช่น
ไหว้ดีพิลฎุก) ส่วนวลีโวหารทั่วไป (เช่น ร้อนผ้าเหลือง)

4. ภาษา

ภาษาอาจเป็นภาษาเฉพาะของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ หรือภาษาใช้ในชีวิตทั่วไปของคนในชาติ มีรูปแบบรอง เช่น คำทักทาย คำอำลา คำให้พร คำล้อเลียน คำบวิภาษ คำสาปแช่ง คำสาบาน คำเรียกผู้ที่เคารพนับถือ (เช่น ท่านในโกศ เจ้าคุณในสวน) คำเรียกชื่อเล่น (เช่น ไอ้ไข่ นางหล้า) คำอุทาน (เช่น ตาเถรตกน้ำ แม่เจ้าไวย) คำช่วยพูดต่าง ๆ (เช่น ค่ะ เจ้าค่ะ จะ) คำผวน และคำคะนองหรือคำสแลง เป็นต้น

5. ปริศนาคำทาย

ปริศนาคำทายแยกเป็นรูปแบบรองเป็น ปริศนาคามธรรมชาตินิยมเดิม (ซึ่งมักขึ้นต้นด้วย อะไรเอ๋ย ไอ้ไทรเอ๋ย ฯลฯ) และในช่วงหลังที่มีลักษณะเป็นคำถาม-คำทาย (เช่น ปลาอะไร เล็กที่สุด - ปลาป่น)

6. ความเชื่อ

ความเชื่อมีรูปแบบรองเป็นอันมากที่เกี่ยวข้องกับมงคล และอัปมงคลต่าง ๆ คาถาอาคมเกี่ยวกับคุณไสย เคล็ด โชคลาง ลางสังหรณ์ ฤกษ์ยาม วันดี-วันเสีย ผัน-ทอนายผัน ลักษณะสี-ข้าวของคนและสัตว์เลี้ยง จำนวนนับ (เช่น ซายสามโอบสัดแมวห้าหมาหก เลข 13) ทิศทางที่ให้คุณให้โทษ เสน่ห์ยาแฝด เครื่องรางของขลัง ผีรังควาน เทวดา เทพารักษ์ ลมพัดลมโห่ง เวทมนตร์ คาถาป้องกันและรักษาโรค ยากกลางบ้าน ยาผีบอก ยาสั่ง ความเชื่อเกี่ยวกับพืชและสมุนไพรบางชนิด (เช่น คุณสมบัติของว่านบางชนิด วิธีการเก็บสมุนไพรจากต้น) คำทำนายตามปรากฏการณ์ธรรมชาติ (เช่น ท้องฟ้าแดง-ปลาหูจะเข้าโປ๊ะ) การเสี่ยงทาย ทางศาสตร์ เป็นต้น

คติชนประเภทมุขปาฐะนี้ มีเนื้อหาสาระและการถ่ายทอดด้วยการใช้คำ อาจมีรูปแบบหลัก หรือรูปแบบรองเพิ่มขึ้นอีกก็ได้ตามข้อมูล (ตัวบท) ที่รวบรวมได้ และรูปแบบรองนั้น อาจเป็นหัวข้อสำคัญจนเป็นรูปแบบหลักก็ได้ ไม่เป็นกฎดวารตายตัว

คติชนประเภทอนุปาสุระ

คติชนประเภทอนุปาสุระคือคติชนประเภทไม่ใช้ถ้อยคำ ได้แก่ที่เป็นวัตถุสิ่งของที่สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งอนุรักษ์และถ่ายทอดกันต่อ ๆ มา มีเทคนิค ฝีมือ และการเอาแบบอย่าง และการใช้หลักบางประการในการถ่ายทอด คติชนประเภทนี้มีรูปแบบหลัก 7 ประเภท และแต่ละประเภทมีรูปแบบรองอีกหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. ศิลปะพื้นบ้าน

ศิลปะพื้นบ้านคือสิ่งประติมากรรมและการประติมากรรมสิ่งของให้ใช้ประโยชน์ได้และสวยงามอีกด้วย แยกเป็นรูปแบบรองในสิ่งประติมากรรมสร้างสรรค์และตกแต่ง ตามตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 เครื่องแต่งกายและการแต่งกาย การใช้เครื่องประดับ ได้แก่ นุ่งผ้า (นุ่งลอยชาย นุ่งโจง) นุ่งกางเกง การใส่เสื้อ หมวกแบบต่าง ๆ การสวมสายสร้อย ห้อยพระร้อยตะกรุด หรือเครื่องราง เครื่องหมายอื่น ๆ การติดดอกไม้ที่ผม ทัดดอกไม้ ทัดยาคม ฯลฯ นอกจากนี้ยังรวมถึงการทำสีหน้าตาและผิวกายของชนบางกลุ่มด้วย

1.2 ผ้าและการทอผ้าให้มีลวดลาย การปักผ้า เช่นการทอให้มีลวดลายดอกดวง การให้สีสันทนในการทอผ้า ผ้านุ่ง ผ้าห่ม การทำแหวน กำไล สายสร้อย ตุ้มหู ฯลฯ

1.3 เครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น รมกระชาย เขียนหมาก กติ (คือกลองหรือซอง) ยาสูบ กระจวยตักน้ำ กระจ่า กระจ่ายชุดมะพร้าวรูปทรงต่าง ๆ หม้อ ไห คุ่มน้ำมีลวดลาย หมอนหนุน หมอนอิง เป็นต้น

1.4 พาหนะพื้นบ้าน เช่น เกวียน กระจาด เรือ รถ ซึ่งมีการประดับประดาให้งดงามขึ้น

1.5 วัสดุเพื่อการบุญในศาสนาและความเชื่อ เช่น ธรรมาสัน ผ้ากราบ ผ้าห่อคัมภีร์ ตู้พระธรรม หิ้งพระ ศาลพระภูมิ ซึ่งทำอย่างตั้งใจให้สวยงาม พุ่มดอกไม้ พานดอกไม้ ถวายพระเวลาเทศน์มหาชาติ เทียนพรรษาซึ่งประกอบขึ้นด้วยการหล่อและการแกะสลักหยวกประดับเมรุเผาศพซึ่งใช้มีคแทงหยวกให้มีลวดลายสวยงาม พระพุทธรูปหรือเทวรูปซึ่งปั้น หล่อ หรือแกะด้วยเครื่องมือและฝีมือระดับพื้นบ้าน ฯลฯ

1.6 เครื่องประกอบการละเล่น เช่น ตัวหนังตะลุงและการแกะสลักจากแผ่นหนังสัตว์ ตัวหุ่นกระบอก ละครเล็ก (คล้ายหุ่น) รางหมากขุม ตัวหมากรุก กูกตาต่าง ๆ ฯลฯ

1.7 เครื่องดนตรี เช่น ซอ ซึง กลอง ระนาด หับ ตะโพน ขลุ่ยฆ้อง ฉิ่ง กรับพวง ฯลฯ

1.8 เครื่องประกอบการสร้างอาคารสถานที่ เช่น กรอบหน้าต่าง ชายคา ซองลมแกะสลัก ลูกกรง บันได ฯลฯ

1.9 เครื่องใช้ในการรบ และการต่อสู้ป้องกันตัว เช่น ธนู ทาบ หอก หลาว ไม้เท้า ฯลฯ ซึ่งมีคามตกแต่งให้สวยงามพิเศษขึ้นไป หรือโล่ คิง สำหรับป้องกันอาวุธศัตรู ซึ่งนอกจากจะทำให้ใช้ประโยชน์ได้แล้วยังตกแต่งให้สวยงามอีกด้วย

1.10 การปรุงอาหาร การถนอมอาหาร และเครื่องกิน เครื่องดื่ม เช่น อาหารประจำวัน อาหารประจำเทศกาล (เช่น ข้าวต้นลูกโยน ขนมลา) พลุจิบ หมากเจียน หมากยับ ผักคอง ปลาร้า ไคปลา บุญ เป็นต้น

2. สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน

สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย โบสถ์ หอระฆัง หอไตร เจดีย์ เมรุเผาศพ หุ่นประตู่ ศาลา ทาน้ำ บึงข้าว โรงนา รั้ว ฯลฯ

3. หัตถกรรมพื้นบ้าน

หัตถกรรมพื้นบ้าน คือ วัตถุเครื่องใช้ต่าง ๆ มุ่งประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ กว่าความสวยงาม เช่น กระบุง ตะกร้า เสื่อ ชะลอม เข่ง หมากคักน้ำ (เครื่องใช้ของชาวไตทำด้วยใบจากใช้คักน้ำ) กระบอกใส่น้ำฝน แม่เตาไฟ หิ้ง ชั้นวางของ โถ่ง ไห หม้อ (ซึ่งมีลักษณะพื้น ๆ ไม่มีลวดลายตกแต่ง) เครื่องประกอบการปลูกสร้างบ้านเรือน เช่น แปก จาก ฟาก กระดาน ซึ่งต้องจัดทำเป็นรูปให้สะดวกในการประกอบปลูกสร้าง นอกจากนี้ก็มีเครื่องมือประกอบอาชีพ เช่น คันไถ ฉานไถ พรวน ขวาน มีด เคียว แกะ (เครื่องมือของชาวไตใช้เก็บข้าว) หูก ไม้ เป็นต้น

4. กิริยาท่าทางและสีหน้า

กิริยาท่าทางและสีหน้า เป็นคติชนประเภทอนุชนประเภทยุโรปอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งไม่ได้

หมายถึงลักษณะนิสัยของใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันในกลุ่มชน และคนในกลุ่มนั้นเข้าใจความหมายกันทั่วไป เช่น พยักหน้า สิ้นศีรษะ กวักมือ คบมือ โบกมือ ถูกเข้า หมอบกราบไหว้ ชูหน้า กระตืบเท้า หรือมีสีหน้าบึ้งตึง ยิ้มแย้ม เฉยเมย เหยียดหยาม เหล่านี้เป็นต้น

5. สัญลักษณ์

สัญลักษณ์คือ การใช้สิ่งแทนซึ่งคนในกลุ่มนั้นรับทราบและเข้าใจตรงกัน เช่น การใส่โจ๊กต้มไม้ที่มีผล (ภาคใต้) โจ๊กนั้นคือสัญลักษณ์ห้ามการขโมยเอาไป การปักเฉลวบนฝาหม้อยาต้ม (ยากกลางบ้าน) แสดงว่ากินเสียนิจจุไรและสิ่งร้ายแล้ว การปักธงจระเข้หน้าวัดแสดงว่าวัดนั้นจองกรุนแล้ว เป็นต้น

6. ดนตรีพื้นบ้าน

ดนตรีพื้นบ้าน คือ เพลงซึ่งมีเครื่องดนตรีบรรเลงให้เป็นเสียงไพเราะ-
ทำนองต่าง ๆ

7. กีฬาพื้นบ้าน

กีฬาพื้นบ้าน ซึ่งจัดเป็นการละเล่นพื้นบ้านของเด็กและผู้ใหญ่ เช่น ว่าง ตะกร้อ วิ่งวู้ ไม้หึ่ง ฯลฯ

คติชนประเภทผสม

คติชนประเภทผสมคือ คติชนประเภทที่ค้องใช้ถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำรวมอยู่ด้วยกัน อาทิ จารีตประเพณีทางสังคม ศิลปะพื้นบ้าน มหรสพ ดนตรี หรือการละเล่นสนุกสนานเรีงของเด็กและผู้ใหญ่ที่มีร้องเพลงผสมพ้องรำ รูปแบบหลักของคติชนประเภทนี้แบ่งได้เป็น 3 ประเภท และรูปแบบรองอีกหลายรูปแบบ ดังนี้

1. การแสดงพื้นบ้าน

การแสดงพื้นบ้านมีรูปแบบรองดังนี้

1.1 ระบายพื้นบ้าน คือการร้องผสมรำหรืออาจผสมดนตรีด้วย เช่น รำโขน (ลูก) ชว่งรำ สะบ่ารำ ฯลฯ

1.2 ละครพื้นบ้าน เช่น ละครชาตรี โนรา ลิเกปันคน ลิเกทรงเครื่อง หมอลำหมู่ การลงทรงเครื่อง ฯลฯ

1.3 การละเล่นที่ไม่ใช้คนแสดง เช่น หนังตะลุง หุ่นกระบอก ฯลฯ

2. การละเล่นพื้นบ้าน

การละเล่นพื้นบ้าน มีรูปแบบรองดังนี้

2.1 การละเล่นของเด็กมีเพลงประกอบ เช่น วีรชาวสาร เล่นชิงช้า-แล้วร้องเรือ(ภาคใต้) งูกินหาง แม่นครี ฯลฯ

2.2 กีฬาพื้นบ้าน เช่น มอญซ่อนผ้า ชนไก่ กัดปลากัด ฯลฯ

3. ประเพณีและพิธีกรรม

ประเพณีและพิธีกรรม มีรูปแบบรองดังนี้

3.1 ประเพณีส่วนบุคคล เช่น ทำขวัญเดือน บวชนาค แต่งงาน คู่ขวัญ ทำบุญอายุ ฯลฯ มีทั้งพิธีกรรมและบทกล่าวเป็นทำนองประกอบกัน

3.2 ประเพณีและพิธีกรรมเกี่ยวกับอาชีพ เช่น ประเพณีและพิธีกรรม-ไหว้ครู เช่น ไหว้ครูช่าง (ช่างเหล็ก ช่างทอง) ฯลฯ) พิธีครอบของครูโขน ละคร มีพิธีกรรม มีบทร่ายรำและมีร้องเพลงประกอบกัน และพิธีทำขวัญข้าว ฯลฯ

3.3 ประเพณีฝ่ายศาสนา เช่น หอಕ್ಕจูน หอಕ್ಕปา ซักพระ เทศน์มหาชาติ คำกล่าวประกอบพิธีกรรม ฯลฯ

3.4 ประเพณีตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น ประเพณีร่อนน้ำคำหัวผู้ใหญ่ มีคำกล่าวขอพร อวยพร หรือประเพณีปีใหม่มีการเล่นเพลงบอก (ภาคใต้) ฯลฯ

3.5 ประเพณีตามโอกาสที่จำเป็น เช่น ประเพณีแห่นางแมวขอฝนเมื่อฝนแล้ง ประเพณีสวดภาณยักษ์ไล่ผีเมื่อมีโรคระบาด ฯลฯ

ประเภทของคติชน และรูปแบบสำคัญ ตลอดจนรูปแบบรองเหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม มีมาแต่อดีต และในปัจจุบันนี้ก็ยังคงปรากฏมีอยู่ไม่ขาดสาย แม้ว่าลักษณะรายละเอียดอาจเปลี่ยนแปลงไปบ้าง และคติชนเหล่านี้เองที่สนใจศึกษากัน ในคติชนวิทยา

สรุปได้ว่า ข้อมูลทางคติชนวิทยา แม้จะมีหลักเกณฑ์หรือแนวคิดในการแบ่งแตกต่างกันไป แต่ทุกประเภทต่างก็เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ซึ่งได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

ค. ความสำคัญและบทบาทหน้าที่ของคติชนวิทยา

คงได้กล่าวมาแล้วว่า คติชนวิทยาคือการศึกษาถึงผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน ดังนั้น คติชนจึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง ช่วยให้มนุษย์เข้าใจความเป็นมาของกลุ่มชนของตนและผู้อื่นว่า มีชีวิตเช่นไรและเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

อลัน กันเคส (Alan Dundes 1968 : 4) กล่าวถึงความสำคัญของคติชนว่า คติชนให้ความรู้แก่นักวิชาการสาขาต่าง ๆ เป็นอันมาก เช่น นักอักษรศาสตร์ ถือว่า คติชนเป็นต้นกำเนิดของวรรณคดีที่สำคัญของชาติ เป็นข้อมูลที่สนับสนุนข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ให้นักประวัติศาสตร์ เป็นอัครชีวะประวัติของชาวบ้านซึ่งช่วยให้นักมานุษยวิทยาได้ศึกษาถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ปรากฏอยู่ในนั้น เป็นส่วนช่วยนักจิตวิทยาในการวิเคราะห์จิตวิทยาของสังคมและเอกบุคคล

ความสำคัญของคติชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมนั้น

เทือก ฤสุมา ณ อยุธยา (2512 : 303 - 305) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. คติชาวบ้านเป็นมรดกหรือสมบัติของชาติในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์แต่ละชาติแต่ละภาษา มีการจกจำและถือปฏิบัติกันต่อ ๆ มา
2. คติชาวบ้านทำให้รู้จักสภาพชีวิตในท้องถิ่นโดยพิจารณาตามหลักที่ว่า คติชาวบ้านเป็นพื้นฐานชีวิตของคนในชาติหนึ่ง ๆ
3. คติชาวบ้านทำให้เกิดความนิยมภาคภูมิใจในท้องถิ่นของคนเป็นเครื่องมือช่วยให้คนแลเห็นสภาพของตนว่า คล้ายคลึงกับที่อื่นทั่ว ๆ โลก ความคิดเช่นนี้จะไม่สร้างความรู้สึกรับรอง และขณะเดียวกันก็สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนว่า มิได้ค้อยหรือผิดแปลกไปจากท้องถิ่นอื่นใดในโลก

นอกจากนั้น ฤหุลาบ มัลลิกะมาส (2528 : 32 - 36) ก็ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่สำคัญของคติชนต่อสังคม สรุปได้ดังนี้คือ

1. คติชนเป็นเครื่องมือให้ความบันเทิง ได้แก่ ความพอใจในการฟังนิทาน การชมการละเล่น การมหรสพ การร้องเพลง การร่วมชุมนุมกันอย่างสนุกสนานครึกครื้น ในพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เนื่องด้วยขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น การแข่งเรือ การนวดข้าว ฯลฯ ช่วยบรรเทาความเหินห่าง ความคับข้องใจอันเกิดจากความกดดันของสังคม หรือจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติไปได้

2. คติชนทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์และเข้มแข็งขึ้น เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรม ที่ช่วยให้วัฒนธรรมขยายชัดเจนขึ้น เช่น พิธีสวดขวัญ เป็นวัฒนธรรมค่านประเพณี บทสวดขวัญเป็นคติชนที่ใช้ในการประกอบพิธีนั้น บทสวดขวัญจึงเป็นภาคสำคัญของพิธีกรรม และสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมและสภาพชีวิตในสังคม จากเนื้อหาในบทสวดนั้น คติชนทุกประเภทจึงมีบทบาทในการช่วยทำให้วัฒนธรรมคงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งเพราะคติชนให้ตัวอย่างวางแนวทางการประพฤติและแนวทางการดำรงชีวิตของมนุษย์

3. คติชนเป็นเครื่องมือให้การศึกษา คติชนทุกประเภทให้การศึกษาอบรม คนในสังคมมาแต่สมัยโบราณ เช่น การสอนโดยการใช้นิทาน บทกล่อมเด็ก บทร้องเล่น ของเด็ก ช่วยอบรมกล่อมเกลาจิตใจทั้งผู้ใหญ่และผู้เยาว์ในสังคมให้เห็นความถูกต้อง ปฏิบัติจริยธรรม เช่น ให้ออกทน กตัญญูรู้คุณ ซื่อสัตย์สุจริต พากเพียร ฯลฯ การถ่ายทอดการประดิษฐ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ให้เป็นวิชาชีพ ศาสตร์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน เป็นต้นว่า คาราศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ สุขศึกษา วิทยาศาสตร์ เหล่านี้ ล้วนแต่เป็นคติชนค่านความเชื่อทั้งสิ้น คติชนจึงเป็นค่านค่าของศาสตร์ต่าง ๆ หลายสาขา ซึ่งพัฒนามาจนมีสภาพอย่างทุกวันนี้

4. คติชนเป็นเครื่องมือควบคุม รักษาแบบแผนของสังคม เช่น การใช้ สุภาษิต คำพังเพย สำนวนโวหารต่าง ๆ เป็นเครื่องเตือนใจ และเป็นแนวทางให้คน ในสังคมประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมของสังคม การแตงนิทานที่มีเรื่องราวหรือพฤติกรรม อันไม่พึงปรารถนาของสังคม สังคมไม่ยอมรับพฤติกรรมนั้น

จากความสำคัญและบทบาทหน้าที่ของคติชนที่ได้อธิบายแล้วนี้ สรุปได้ว่า คติชน เป็นกลไกอันสำคัญในการรักษาความมั่นคงทางวัฒนธรรม ช่วยควบคุมให้คนในสังคมทำตาม ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ความไม่พอใจในสภาพความเป็นอยู่ของคน เป็นมาตรฐาน ทางจริยธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของเด็ก และที่สำคัญอย่างยิ่งคือการให้การศึกษา

2. คติชนวิทยากับการเรียนการสอนภาษาไทย

ก. คติชนวิทยาในหลักสูตรวิชาภาษาไทย

1. สาระสำคัญของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคติชนวิทยา

การจัดการศึกษาของไทยแต่เดิมมายังไม่มีหลักสูตรกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาอย่างเช่นในปัจจุบัน สถานศึกษาได้แก่วัดหรือบ้านของผู้ที่มีความสามารถ เด็กชายจะเรียนหนังสือที่วัด เรียนการพันดาบที่บ้าน เด็กหญิงจะเรียนเย็บปักถักร้อยที่บ้าน หรือในราชสำนัก เนื้อหาการสอนขึ้นอยู่กับพระและครู ส่วนมากจะเป็นการอบรมค่านิยม ความประพฤติ วิธีการสอนใช้วิธีการบอกให้ท่องจำ ความรู้ด้านคติชนวิทยาจึงแทรกอยู่ใน การเรียนการสอนตลอดมา

ในปัจจุบัน การศึกษามีหลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดให้การศึกษาบรรลุเป้าหมาย กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาไทยในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ของชาติ จึงได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้อาษาไทยซึ่งเกี่ยวข้องกับคติชนวิทยาไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ดังนี้คือ

ในหลักสูตรวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 9) จุดประสงค์ ข้อ 1 และ ข้อ 7 กำหนดไว้ว่า

ข้อ 1. ให้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาไทย ในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสาร ของประชาชาติ และเป็นปัจจัยที่ช่วยบำรุงความสามัคคีของประชาชาติ

ข้อ 7. ให้เห็นคุณค่าของวรรณคดีและความสำคัญของงานประพันธ์ กับการใช้ ภาษาโดยมีรสนิยมว่า เป็นสิ่งสำคัญในวัฒนธรรมของชาติ

สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 7 - 15) มีส่วนเกี่ยวข้องกับคติชนวิทยา คือ

ในจุดหมายของหลักสูตร ข้อ 4 กำหนดว่า " เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติ รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม

ในหลักการของหลักสูตร ข้อ 3 ว่า "เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ใจแสวงหาความรู้ ความจริง เพื่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา ความสำนึกและความซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรมและงานสร้างสรรค์ของมนุษย์"

ส่วนในจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาภาษาไทย ข้อ 1, 2, และ 7 กำหนดไว้ว่า
ข้อ 1. เพื่อให้ตระหนักในความสำคัญของภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของประชาชาติไทย ให้มีค่านิยมอันพึงประสงค์ในการเรียนภาษาไทย และมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมทางภาษาของชาติ

ข้อ 2. เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของภาษาและรู้จักสังเกตลักษณะทั่วไปของภาษาไทย สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ถูกต้องตามระเบียบของภาษา

ข้อ 7. เพื่อให้ประจักษ์ในคุณค่าของวรรณคดีตามควรแก่วัยและศักยภาพ สามารถอ่านและเข้าใจวรรณคดีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและที่สร้างสรรค์ขึ้นในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับคคชนวิทยาที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่าได้กำหนดเป็นแนวทางอย่างกว้าง เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถแทรกคคชนวิทยาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับเนื้อหาในบทเรียนทั้งในรายวิชาบังคับและวิชาเลือก

2. คคชนวิทยาในรายวิชาเลือกและวิชาบังคับ

จากความสำคัญของคคชนวิทยาในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์สืบทอดให้คงอยู่สืบไปนั้น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุคคชนวิทยา ไว้ในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ซึ่งได้แก่ วิชา ท 031 ภาษากับวัฒนธรรม และเปลี่ยนเป็น วิชา ท 051 ภาษากับวัฒนธรรม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 โดยกำหนดให้เป็นวิชาเลือกสำหรับนักเรียนเลือกเรียนได้ตามความสนใจ มีขอบเขตเนื้อหาวิชา สรุปได้ดังนี้คือ (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 34)

1. ความหมายของวัฒนธรรม วัฒนธรรมในการใช้ภาษา
2. ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีกับศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น สถาปัตยกรรม ปฏิมากรรม จิตรกรรม การฟ้อนรำ และบทเพลงดนตรี

3. การใช้ภาษาที่สัมพันธ์กับประเพณีไทยและคตินิยมบ้าน อันเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของประชาชน

4. ความสำคัญของภาษาในการสืบทอดวัฒนธรรมไทยอันจะนำไปสู่ความเป็นปึกแผ่นและความมั่นคงของชาติ

สำหรับในรายวิชาบังคับ คติชนวิทยามีได้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน แต่จะแทรกอยู่ในเนื้อหาวรรณคดี หลักภาษาและการใช้ภาษา

จารย์ กงพลพรหม (2528 : 1148) ได้กล่าวถึงคติชนวิทยาในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ว่า

หลักสูตรมัธยมศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญแก่วิชาคติชนวิทยาจนถึงกับจะบรรจุไว้เป็นรายวิชาบังคับให้เรียนหรือสอนอย่างเด่นชัด แต่อย่างไรก็ตาม เนื้อหาวิชาคติชนวิทยา มีความสัมพันธ์กับหลักภาษา วรรณคดี และการใช้ภาษาที่ครูผู้สอนจะสอนแทรกใด ไคแก่เรื่องสุภาษิต สำนวนไทย คำให้พร ความเชื่อ ประเพณี ตลอดจนเรื่องราวที่ปรากฏในวรรณคดีที่สะท้อนภาพการดำเนินชีวิตของชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนตาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ถึงแม้จะมีรายวิชา ท 051 ภาษากับวัฒนธรรม ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับคติชนวิทยาโดยตรงในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 แต่ก็ยังเป็นเพียงรายวิชาเลือก ที่เปิดสอนในบางโรงเรียนเท่านั้น ดังนั้นในการสอนภาษาไทยทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในรายวิชาบังคับ จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะพิจารณาเนื้อหาของบทเรียนทั้งวรรณคดี หลักภาษาและการใช้ภาษาว่า มีตอนใดที่เกี่ยวข้องกับคติชนวิทยาและสามารถสอดแทรกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคติชนวิทยาลงไปบ้าง เพื่อที่จะได้ปลูกฝังความชื่นชมในมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้แก่นักเรียนตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

ข. การสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับคคชนวิทยา

การสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับคคชนวิทยานั้น ชนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์
(2528 : 1166 - 1182) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

1: สอดแทรกคคชนวิทยาในเนื้อหาแต่ละวิชาที่สอนโดยตรง
การสอนภาษาไทยในปัจจุบันเป็นการสอนในลักษณะสัมพันธ์ทักษะทางภาษาทั้งสิ้น คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยสอนวรรณคดี หลักภาษา และการใช้ภาษาให้สัมพันธ์กัน การสอนภาษาไทย ให้สัมพันธ์กับคคชนวิทยาจึงควรพิจารณาทั้งวรรณคดี หลักภาษา และการใช้ภาษา ทั้งยังควรคำนึงถึงลักษณะของภาษาไทยในแต่ละภูมิภาคประกอบกันด้วย เพราะภาษาถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของคคชนวิทยาเช่นกัน

จากการสำรวจและพิจารณาหนังสือเรียนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก จึงได้เสนอการสอนสอดแทรกคคชนวิทยาไว้ในแบบเรียนมาเป็นตัวอย่างให้สังเกตดังนี้คือ

1.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1) รายวิชาบังคับ

ชื่อแบบเรียน	ชื่อเรื่องในบทเรียนที่อาจจะนำคคชนวิทยามาแทรกได้	คคชนวิทยาที่อาจสอดแทรกในการสอน
ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1	<p>ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร นิด ๆ หน่อย ๆ พระร่วงสวรรคโลก</p> <p>นิราศสัศตีบ</p> <p>ไขภาษา รามเกียรติ์ ผุชนะสิบทิศ คุณค่าพฤษชาติ</p> <p>แม่ศรีเรือน นิทานเทียบสุภาษิต รอยกรุอุงวอนขอและกวีกับ จันทร์เจ้า</p>	<p>สำนวนไทย นิทานพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน, การไหว้ครู การแสดงพื้นบ้านคือการขับเสภา นิทานพื้นบ้าน (เขาสุามมูก) ศิลปหัตถกรรม (ทอผ้า) สำนวนภาษา, คำพังเพยของไทย ความเชื่อเรื่องผี โขกชะตา คำพังเพยและสำนวน ความเชื่อของชาวบ้านในการใช้ สมุนไพรรักษาโรค ศิลปหัตถกรรม นิทานพื้นบ้าน ความเชื่อเรื่องพระจันทร์</p>

2) รายวิชาเลือก

ชื่อแบบเรียน	ชื่อเรื่องในบทเรียนที่อาจจะนำคตินิยามามาแทรกได้	คตินิยามาที่อาจสอดแทรกในการสอน
การอ่านงาน- ประพันธ์- เฉพาะเรื่อง	บางบทจากพระจันทร์เสี้ยว เรื่องวิมทะเล เรื่องนักประพันธ์ หมอวิเศษ บัวนาค	เพลงกล่อมเด็ก การเล่านิทาน ความเชื่อในการรักษาโรคแบบ พื้นบ้าน ความเชื่อเกี่ยวกับการคลอดลูก
การพูดและ- การเขียน- เชิงสร้าง- สรรค์	การพูดและการเขียนเพื่อ นันทนาการ กลอนเพลงพาเพลิน	การเล่านิทาน เพลงกล่อมเด็ก เพลงพื้นบ้าน

1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1) รายวิชาบังคับ

ชื่อแบบเรียน	ชื่อเรื่องในบทเรียนที่อาจจะนำคตินิยามามาแทรกได้	คตินิยามาที่อาจสอดแทรกในการสอน
วรรณวิจักษ์ เล่ม 2	โคลงสุภาษิต มหาเวสสันดรชาดก นิทานเวตาล เราคือลูกแมษรณี ควรรแก่สรรเสริญกราวคือ ชาวนา ณ ยามสายัณห์ พระจันทร์- กระจ่าง ลิลิตตะเลงพ่าย	สุภาษิต การเทศน์มหาชาติ นิทานพื้นบ้าน การแห่นางแมวขอฝน ความเชื่อเรื่องแม่มะษรณี การทำนาและการค้าข้าว การแสดงพื้นบ้าน การรำโขน ความเชื่อเรื่องโชคกลาง ดูฤกษ์ยามความฝัน
ภาษาวิจารณ์ เล่ม 2	มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์- มหาราช เสภาขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนอุกแกโทษ	เทศน์มหาชาติ ความเชื่อเรื่องความฝัน ความเชื่อเรื่องเวทมนตร์คาถา

2) รายวิชาเลือก

ชื่อแบบเรียน	ชื่อเรื่องในบทเรียนที่อาจจะนำคตินิเทศวิทยาามาแทรกได้	คตินิเทศวิทยาที่อาจสอดแทรกในการสอน
ภาษาไทยเพื่อ กิจกรรมการ- แสดง (ของ ศ.ดร.สุจิต เพียรชอบ)	การเล่าเรื่อง การโคลงอนสคและการ- บอกสัควา การแสดงละคร	นิเทศน์พื้นบ้าน การแสดงพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน
การแสดงออก ค่อนหาประชุม ชน(ของ ศ.ดร.สุจิต เพียรชอบ)	การพูดเพื่อความบันเทิง การพูดให้ความรู้	นิทานพื้นบ้าน ความรู้เกี่ยวกับคตินิเทศวิทยา
การพิจารณา วรรณคดีมรดก เฉพาะเรื่อง (ของบรรเทา กิตติศักดิ์ และ กัมพูชนาฏ เปรมกมล)	มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์ ทศกัณฑ์ ชูชก มหาพน และมัทรี นิราศเมืองแกลง นิราศภูเขาทอง สามัคคีเภทคำฉันท์	เทศน์มหาชาติ ความเชื่อเรื่องการรักษาโรคสมัยก่อน ความเชื่อเรื่องการนับถือผี การเล่นพื้นบ้าน สุภาษิต คตินิเทศคดีสถาปัตยกรรม
วรรณคดีมรดก (ของประจักษ์ ประภาพิต- ยากรและคณะ)	เสภาขุนช้างขุนแผน อิเหนา	การเล่นนิทาน คตินิเทศคดีสถาปัตย- กรรม ความเชื่อทางไสยศาสตร์ เวทย์มนตร์คาถา ความฝัน โชคกลาง ประเพณีและพิธีกรรม ฯลฯ
	รามเกียรติ์ พระอภัยมณี	ประเพณีและพิธีกรรม ความเชื่อเรื่องโชคกลาง เครื่องรางของขลัง ความเชื่อเรื่องโชคกลาง ความเชื่อเรื่องอำนาจไสยศาสตร์ ความเชื่อเรื่องความฝัน

จากการรายงานเสนอแนะคตินิเทศวิทยาที่อาจสอดแทรกในการสอนดังกล่าว ครูอาจใช้วิธีที่ว่า ครูไปค้นคว้าข้อมูลเหล่านั้นมาเล่าให้ผู้เรียนฟัง หาหนังสือที่ให้ความรู้คตินิเทศวิทยาไว้ในห้องสมุด ห้องชมรมภาษาไทย หรือมุมหนังสือในห้องเรียน แล้วแนะนำให้ผู้เรียน

อ่าน หรือครูอาจจะให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมอบหมายงานให้แล้วทำ รายงานมาส่ง หรือเสนอรายงานให้เพื่อทราบ จัดบอร์ด จัดนิทรรศการ หรือจัด การแสดงเผยแพร่ความเชื่อทางคติชน เช่น จัดจำลองประเพณีที่ปรากฏตามเรื่อง นอกเหนือจากคติชนที่กล่าวข้างต้นในเนื้อหา ครูอาจจะให้ไปศึกษาเพิ่มเติม เช่น เรื่องประเพณี ในเสภาขุนช้างขุนแผนคอนพลายแก้วแต่งงานกับนางพิม ครูอาจให้ นักเรียนทำรายงานเกี่ยวกับประเพณีของไทยก็ได้

การแทรกความรู้ทางคติชนวิทยาลงไปขึ้นกับตัวผู้สอนเป็นสำคัญ แล้วแต่ว่าจะเลือก เนื้อหาส่วนไหนหรือบทใดเข้ามา และจะสอดแทรกความรู้ทางคติชนวิทยาวุเรื่องใดลงไป ทั้งนี้ควรพิจารณาถึงสภาพห้องเรียน ความพร้อมของโรงเรียนและสภาพท้องถิ่นควบคู่ กันไปด้วย

2. สอดแทรกคติชนวิทยาโดยเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละระดับชั้น แล้ววางแผนสอดแทรก ลงไปอย่างเหมาะสม

วิธีนี้ ครูจะต้องสำรวจเนื้อหาแบบเรียนภาษาไทยทุกเล่มที่มี ตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ 1 ถึงมัธยมปีที่ 6 แล้ววิเคราะห์ดูอย่างละเอียดว่า ควรจัดกิจกรรมอย่างไรให้สอดคล้อง กับวัยและความสนใจของผู้เรียน และพยายามให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วม เช่น ระดับ มัธยมปีที่ 1 - 2 ครูอาจใช้วิธีเล่าให้ฟังหรือให้ทำรายงานอย่างง่าย ๆ ระดับมัธยม ปีที่ 3 - 4 ครูอาจใช้วิธีให้คนควาให้ลึกซึ้งขึ้น มีการเสนอรายงานหน้าชั้น มีการจัด บอร์ดหรือจัดนิทรรศการวาง ๆ ในห้อง หรือทำกิจกรรมในห้อง ระดับมัธยมปีที่ 5 - 6 ครูอาจใช้วิธีให้จัดนิทรรศการของโรงเรียน จัดการละเล่นพื้นบ้านหรือกิจกรรม เกี่ยวกับคติชนวิทยาระดับโรงเรียน โดยขณะที่นักเรียนระดับมัธยมปีที่ 5 - 6 เป็น ผู้ทำกิจกรรมตลอดทั้งงาน ก็เปิดโอกาสให้นักเรียนระดับมัธยมปีที่ 1, 2, 3 และ 4 มาสังเกต และอาจมีส่วนร่วมด้วยก็ได้

เมื่อครูวางแผนอย่างรัดกุม ก็จะพบว่าอาจมีคติชนบางประเภทที่ปรากฏแทรกอยู่ ในเนื้อหาหลายเรื่อง เช่น ส่วนวน ภาษิต คำพังเพย แทรกอยู่ในเนื้อหาหลายตอน ใดแก ความสนุกในวัคเบตจุมพิตร์ ไซภาษา อนุชนะสิฐติศ โคลงโลกนิติ โคลงสุภาษิต ฯลฯ ทำให้ดูเหมือนว่าครูจะต้องสอนคติชนประเภทนั้นซ้ำ ๆ กัน และอาจทำให้ผู้เรียน เบื่อ ที่จริงแล้วครูสามารถจัดการเรียนการสอนในเรื่องส่วนวน ภาษิต คำพังเพย โดยเริ่มตนจากความเข้าใจขั้นพื้นฐาน แล้วเพิ่มความรู้ให้ลึกซึ้งขึ้นตามระดับชั้นที่ได้เรียน ก็จะทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

4. ใช้วิธีการสอนหลายแบบ นอกจากการสอนด้วยวิธีบรรยายแล้ว อาจใช้วิธีการอื่น ๆ อีก เช่น การอภิปราย การแบ่งกลุ่มทำงาน การแบ่งกลุ่มค้นคว้า ระดมความคิด การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง และเกมการเล่น เป็นต้น

5. จัดกิจกรรมประกอบการสอนที่น่าสนใจ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมในการเรียนการสอน ได้แสดงออกซึ่งความสามารถส่วนบุคคลให้ผู้อื่นได้รับทราบ อาจเป็นการแสดงละคร การฟ้อนรำ การร้องเพลง การอภิปราย โต้วาทิ การวาดภาพประกอบบทเรียนวรรณคดี การจัดนิทรรศการ การแสดงหุ่น หรือการศึกษาสถานนอกสถานที่ก็ได้

6. มีขั้นตอนการสอนที่เหมาะสม ในการสอนแต่ละครั้ง ครูควรมีขั้นตอนในการสอนที่น่าสนใจ เช่น มีขั้นนำ เข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน การจัดกิจกรรมประกอบ ขั้นสรุป และประเมินผล

7. ใช้สื่อการสอนประกอบ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น ไม่ต้องใช้จินตนาการมากเกินไป สื่อการสอนที่ใช้อาจเป็นสื่อการสอนง่าย ๆ เช่น ภาพ แผนภูมิ แผนที่ หุ่นจำลอง ของจริง หรือจะใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะก็ได้ ตามที่ครูจะสะดวก นอกจากสื่อการสอนจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจดีขึ้นแล้ว จะช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนมีชีวิตชีวา นักเรียนเรียนภาษาไทยด้วยความสนุกสนาน

8. ประเมินการสอนเป็นประจำ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความเจริญก้าวหน้าของตนเอง การวัดและประเมินผลการสอนภาษาไทยนั้น อาจทำได้ด้วยการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ทำข้อสอบ เขียนรายงาน หรือวัดจากการแสดงออกในการร่วมกิจกรรมต่างๆ ก็ได้ เช่น การอภิปราย การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติหรือโต้วาทิก็ได้

เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2523 : 172) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์หรือการเรียนรู้ว่า โดยทั่วไปจะจัดแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. กิจกรรมในหลักสูตร หมายถึงกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นในลักษณะที่มีส่วนสัมพันธ์กับบทเรียนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความเข้าใจในบทเรียนนั้น เกิดกระบวนการในทางความคิด มีทัศนคติและค่านิยมในทางที่ดี เป็นต้น

โดยทั่วไปกิจกรรมในหลักสูตรที่จัดขึ้นในห้องเรียนมักมีการวางแผนล่วงหน้าโดยผู้สอนและอาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมด้วยก็ได้ จากนั้นจะนำกิจกรรมที่วางแผนนั้นมาปฏิบัติในห้องเรียน มีลำดับขั้นตอนเริ่มจากชั้นนำ ชั้นปฏิบัติกิจกรรมและชั้นสรุปกิจกรรม

2. กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถตลอดจนความสนใจของผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นในโรงเรียนนั้น มีอยู่หลายชนิด เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตรเชิงวิชาการ ได้แก่ ชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมวิทยาศาสตร์ ชมรมภาษาอังกฤษ เป็นต้น กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมกีฬา เช่น ชมรมกีฬากลางแจ้ง ชมรมยูโด เป็นต้น

กิจกรรมในหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนนั้น ถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษา เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นวิถีทางที่นำผู้เรียนไปสู่วัตถุประสงค์ของบทเรียน ที่กำหนดไว้ ดังที่ สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2523 : 169) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่นำมาปฏิบัติในห้องเรียน โดยทั่วไปมีอยู่ 2 ชนิด คือ กิจกรรมที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางและกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. กิจกรรมการบรรยาย การเล่านิทาน การสาธิต การตั้งคำถาม เป็นตัวอย่าง ตัวอย่างของกิจกรรมประเภทที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหมายถึงผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมภายใต้การนำของผู้สอน
3. กิจกรรมการอภิปราย การค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง การแสดง การเล่นเกม ฯลฯ ถือว่าเป็นกิจกรรมประเภทที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้หมายถึง กลุ่มผู้เรียนเป็นผู้นำกิจกรรม โดยมีผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตลอดจนการแก้ปัญหา
4. เนื่องจากบุคคลมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ ความสามารถตลอดจนความสนใจ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนประเภทที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เช่น กิจกรรมการอ่านการฟัง หรือการมอบหมายงานให้ไปปฏิบัติ จึงเป็นกิจกรรมที่ควรจัดให้กับผู้เรียนอย่างมาก

จากหลักการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยและแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตรข้างต้น จะเห็นได้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับคติชนวิทยานั้น ผู้สอนสามารถนำหลักการและ

แนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมได้ในแต่ละค้ำงนี้คือ

- ก. วิธีการที่นำมาใช้
- ข. วิธีการสอน
- ค. สื่อการเรียนการสอน
- ง. การวัดและประเมินผล

ก. วิธีการที่นำมาใช้

ในการนำค้ำงนี้มาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น มีล่ำค้ำงขั้นตอน และวิธีการที่นำมาใช้ต่อไปนี้คือ

1. ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน
 2. ใช้ในการจัดกิจกรรมประกอบบทเรียน
 3. ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
1. ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยวิธีการที่น่าสนใจ เป็นการเร้าใจให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนและอยากเรียนบทเรียนต่อไป

ฐปะนีย์ นาคทรพรพ (2525 : 364) ได้กล่าวถึงหลักในการนำเข้าสู่บทเรียนว่า ควรมีการจูงใจให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียน ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี กล่าวคือ อาจใช้คำพูดจูงใจหรือใช้วัสดุบางอย่างเป็นสื่อการสอน เช่น ภาพ เทปบันทึกเสียง ของจริง หุ่นจำลอง ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในบทเรียน สิ่งสำคัญยิ่งก็คือ นักเรียนจะต้องทราบจุดประสงค์ของบทเรียนว่า เมื่อเรียนบทเรียนนั้น ๆ ไปแล้ว ตนจะเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถเพิ่มขึ้นค้ำงใดบ้าง เมื่อได้ทราบจุดประสงค์แล้ว นักเรียนก็จะเรียนบทเรียนอย่างมีความหมาย มีใจเรียนอย่างเลื้อนล่อย

สำหรับการจัดกิจกรรมขั้นการนำเข้าสู่บทเรียนนี้ ผู้สอนอาจจะจัดได้หลายรูปแบบ ค้ำงที่ สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2523 : 15) ได้เสนอแนะไว้ค้ำงนี้

1. กิจกรรมการเล่านิทาน
2. กิจกรรมการสนทนา
3. กิจกรรมการใช้คำถาม
4. กิจกรรมการทายปัญหา

5. กิจกรรมการอ่านข้อความที่น่าสนใจ
6. กิจกรรมการแสดงละครสั้น
7. กิจกรรมเกมจำลองสถานการณ์
8. กิจกรรมการสาธิต

ฯลฯ

กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่เป็นวิธีการ แต่ถ้าผู้สอนจะใช้อุปกรณ์หรือสื่อ-
การเรียนการสอนประกอบเพื่อให้ผู้เรียนสนใจก็เป็นสิ่งที่ดียิ่งขึ้น เช่น การฉายภาพยนตร์
และมีการบรรยายประกอบ การฉายสไลด์ประกอบการอภิปราย การใช้ภาพประกอบ ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่ง เป็นการ
จูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและผู้สอนสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ดังที่
สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรหม (2523 : 59) ได้เสนอแนะกิจกรรม
นำเข้าสู่บทเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคคิชนวิทยาไว้หลายวิธี เช่น

1. นิทาน การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยนิทาน เป็นสิ่งที่นักเรียนให้ความสนใจมาก
ยิ่งเป็นนิทานประเภทที่เป็นคำสอน หรือนิทานสุภาษิตแล้วจะได้อะไรมาก เพราะนอกจาก
จะเป็นการเร้าความสนใจให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนแล้ว ยังเป็นโอกาส
อันดีที่จะได้อธิบายเด็กอีกด้วย ในแบบเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเรื่องนิทานสุภาษิต
ครูจึงอาจใช้นิทานนำเข้าสู่บทเรียนได้เป็นอย่างดี และถ้าหากจะให้ให้นิทานมีชีวิตชีวา
ก็อาจใช้ภาพประกอบการเล่านิทานด้วยก็ได้

2. คำพังเพยสุภาษิต ในบทเรียนภาษาไทยนั้น บางบทก็มุ่งสอนคุณงามความดี
ให้แก่เด็กนักเรียน จึงมีพวกคำสอนแทรกอยู่ด้วย ครูจึงอาจใช้คำพังเพยสุภาษิตนำเข้าสู่
บทเรียนได้ ตัวอย่าง เช่น เรื่องนิราศพระบาท ตอนที่ถึงบางพุด ครูอาจใช้สุภาษิต
หาได้ เช่น " เป็นมนุษย์สุดนิยมเพียงลมปาก จะไต่ยากโหยหิวเพราะชีวหา "
" อันชอยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก แคลมปากหวานหูไม่รู้หาย "

2. ใช้ในการจัดกิจกรรมประกอบบทเรียน กิจกรรมนี้ถือเป็นกิจกรรมหลักของการ
ของการเรียนการสอน เป็นการเร้าให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนต่อจากขั้นนำ
ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะและมโนคติ เป็นวิธีทางที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ
ของการเรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำหรับรูปแบบของการจัดกิจกรรมประกอบบทเรียนนี้ สิริวรรณ สุวรรณภา

(2523 : 16 - 17) ได้เสนอแนะตัวอย่างกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการอภิปราย
2. กิจกรรมการบรรยาย
3. กิจกรรมการอ่าน
4. กิจกรรมการสังเกตและการจับบันทึก
5. กิจกรรมการค้นคว้าในห้องสมุด
6. กิจกรรมการทดลอง
7. กิจกรรมการสาธิต
8. กิจกรรมการแสดงแบบต่าง ๆ
9. กิจกรรมการทำรายงานค้นคว้า

ฯลฯ

เนื่องจากวิชาภาษาไทยประกอบด้วย หลักภาษา วรรณคดี และการใช้ภาษา ดังนั้นในการสอนวิชาภาษาไทยในปัจจุบันนี้จึงเน้นการสอนให้ทักษะทางภาษาทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน สัมพันธ์กันกับเนื้อหาในหลักภาษาและวรรณคดี การนำคติชนวิทยา มาสอดแทรกในวิชาภาษาไทย จึงควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กันทุกด้าน ทั้งการใช้ภาษา หลักภาษาและวรรณคดี

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยทั้งการใช้ภาษา หลักภาษา และวรรณคดี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคติชนวิทยานั้น สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์มรรย (2523 : 79 - 181) ได้เสนอแนะไว้เป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่างที่ยกมาดังนี้

กิจกรรมประกอบบทเรียนการใช้ภาษา

1. ฟังนิทาน เรื่องราว หรือบทความต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนตั้งชื่อเรื่อง พร้อมทั้งให้เหตุผลควรวาจาหรือเขียน
2. ครูให้นักเรียนเขียนเรียงความโวหารต่าง ๆ พยายามสนับสนุนให้นักเรียน ใชชอความต่าง ๆ คำพังเพย คำสุภาษิต ที่เคยได้ฟังมาประกอบการเขียน
3. นำเกมการละเล่นของเด็ก ที่มีข้อความคล้องจองกันมาให้นักเรียนสังเกต และแสดงความคิดเห็น เช่น วีรชาวสาร สองทะนุานชาวเป็ลือก ... จันทรเจ้าเอย ขอชาวขอแกง ... ฝนตกแคคออก นกกระจอกเขารัง

ฯลฯ

กิจกรรมประกอบบทเรียนหลักภาษา

1. ให้นักเรียนทอคำพังเพย สุภาษิตและสำนวนไทยต่าง ๆ เช่น น้ำขึ้น... น้ำเซียว... อาจจะใช้กระดาษหรือขอเขียนก็ได้ หรืออาจจะเป็นการเล่นเกมทอคำพังเพย สุภาษิตก็ได้ โดยคัดกระดาษเป็นรูปหัวใจ ตัดออกเป็นสองส่วนให้นักเรียนพยายามนำมาต่อกัน
2. การแสดงละครประกอบการเรียนคำราชาศัพท์ คำพังเพย สุภาษิต เป็นต้น
3. แต่งเรื่องแต่งนิทานประกอบการเรียนหลักภาษา

๗ ล ๖

กิจกรรมประกอบบทเรียนวรรณคดี

1. ครูยกสำนวนโวหารในวรรณคดีที่เรียนมาให้ให้นักเรียนพิจารณาว่า มีความไพเราะหรือมีข้อคิดคำสอนที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านมากน้อยเพียงใด
2. ในคานชนบทรรมนิยมประเพณีต่าง ๆ นั้น นักเรียนจะเข้าใจเกร็ดความรู้ ค่านิยมยิ่งขึ้น หากนักเรียนมีโอกาสจัดกิจกรรม เช่น การแสดง หรือการจัดนิทรรศการด้วยตนเอง เพราะฉะนั้น การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้จัดการแสดงเรื่อง ประเพณีการชู้ขอ แต่งงาน การกอบพระเจดีย์ทราย การรุดนาคำหัว การลอยกระทง การเหเรือ และอื่น ๆ พร้อมทั้งมีการบรรยายประกอบด้วย ก็จะให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงและผู้ชม เข้าใจเกร็ดความรู้ต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

๗ ล ๖

3. ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนเพื่อช่วยเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นเรียนให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้แสดงออก ช่วยให้นักเรียนเกิดความสุขสนานและฝึกความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบให้แก่ นักเรียนด้วย

กิจกรรมเสริมหลักสูตร ในคานที่เกี่ยวข้องกับคติชนวิทยานั้น สุจิต เพียรชอบ (2525 : 193 - 197) ได้เสนอแนะไว้พอเป็นตัวอย่างดังนี้

1. จัดประกวดเล่าเรื่อง เล่านิทาน เล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ตามโอกาสอันควร
2. จัดการแสดงบทบาท ทาทาง หรือการแสดงละครสั้น ๆ ละครไม่เกี่ยวกับ คำพังเพย สุภาษิตหรือสำนวนไทย แล้วให้เพื่อนสมาชิกทาย
3. ศึกษารวบรวมภาษาถิ่น เพลงกล่อมเด็ก นิยายประจำถิ่นและชนบทรรมนิยม ประเพณีตามท้องถิ่นต่าง ๆ
4. ฝึกการเล่นเพลงพื้นเมือง เช่น เพลงพวงมาลัย เพลงเรือ เพลงน้อย รำเหยียบ ล่าคึด เป็นต้น

๗ ล ๖

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยนำคตินวิทยามาสอดแทรกไว้ตามที่ยกมากล่าวทั้งหมดนั้น เป็นเพียงแนวทางให้ครูผู้สอนได้เลือกใช้ตามที่เหมาะสมและเป็นตัวอย่างในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคตินวิทยาได้อีกหลายรูปแบบ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของคตินวิทยาในท้องถิ่นของตน

ช. วิธีการสอน

วิธีการสอนภาษาไทยนั้น มีอยู่หลายวิธี ที่ครูผู้สอนสามารถพิจารณาเลือกใช้ดังที่ หน่วยศึกษานิเทศก์ วิชาภาษาไทย กรมสามัญศึกษา (2525 : 188) ได้กล่าวถึงเทคนิคการสอนภาษาไทยว่า มี 10 วิธี คือ

1. การบรรยาย
2. การใช้บทเรียนแบบปลายเปิด
3. การระดมพลังสมอง
4. การอภิปราย
5. การใช้บทบาทสมมติ
6. การเล่นนิทาน
7. การใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
8. การศึกษานอกสถานที่
9. การแสดงละคร
10. การถาม - ตอบ

นอกจากนั้น สุจิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรหม (2523 : 165-173) ได้กล่าวถึงการสอนวรรณคดีด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. วิธีการบรรยาย
2. การอภิปรายประกอบการบรรยาย
3. การอภิปราย
4. การแก้ปัญหา
5. การแบ่งหมู่ทำงาน
6. การแสดงหรือการละเล่น

7. การศึกษาค้นคว้า
8. การสอนเป็นคณะ
9. การตอบสนอง
10. แบบหน่วย
11. แบบศูนย์การเรียน

จากวิธีการสอนภาษาไทยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ครูภาษาไทยสามารถนำวิธีการสอนวิธีการสอนต่าง ๆ มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยการนำคตินิยมวิทยามาใช้ให้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม ดังที่ ชนวิทย์ ศิริสวัสดิ์ (2528 : 1172) ได้เสนอแนะวิธีการสอนเป็นตัวอย่าง ดังนี้

1. การสอนแบบสาธิต ครูภาษาไทยอาจจะเชิญวิทยากรต่างถิ่นมาสาธิตการเล่นเพลงพื้นบ้าน ให้นักเรียนซักถามและทดลองหัดขับร้องหรือแสดงท่าทางตามวิทยากร
2. การสอนแบบสถานการณ์จำลอง ครูอาจสร้างสถานการณ์จำลองขึ้น เช่น สมมุติเป็นเทศกาลสงกรานต์ แล้วให้นักเรียนจัดกิจกรรมตามประเพณีสงกรานต์ ไถ่แก่ การสงฆ์พระ เล่นสาคมน้ำ เล่นการละเล่นพื้นบ้าน มอญซอนผ้าหรือ จัดก่อเจดีย์ทราย เป็นต้น
3. การสอนแบบรายบุคคล ครูอาจจะให้นักเรียนเลือกศึกษาคตินิยมวิทยาในห้องเรียนตามความสนใจของแต่ละบุคคล โดยให้ทำรายงานส่งครูหรือเสนอผลการค้นคว้าสั้น ๆ ให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง

ค. สื่อการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับสื่อการเรียนการสอนที่ครูใช้ประกอบ เพราะสื่อการเรียนการสอนจะกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักอยากเรียน และเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น

ประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 204) ได้จัดประเภทของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้คือ

1. สิ่งพิมพ์ (Printed Material) ได้แก่ หนังสือแบบเรียน หนังสืออุเทศ หนังสืออ่านประกอบ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เอกสารแผ่นปลิว วัสดุกราฟิกอื่น ๆ
2. เครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอน (Audio - Visual Equipment)

เครื่องฉายภาพ (Projected Material) อุปกรณ์ถ่ายทอดเสียง (Transmission)

3. วัสดุอุปกรณ์ (Audio - Visual Material) ได้แก่ สิ่งของที่ประกอบ การสอนได้ เช่น หุ่นจำลอง หุ่นกระบอก ลูกโลก กระดาน ซอเล็ก ป้ายนิเทศ บัตรคำ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ สื่อสิ่งเปลี่ยนต่าง ๆ เรียกว่าวัสดุ ส่วนเครื่องมือที่มีความคงทน เรียกว่าอุปกรณ์

4. สถานที่ การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนในห้องเรียนและ นอกห้องเรียน เช่น การไปทัศนศึกษา การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน เป็นต้น

5. วิทยากร ผู้ใช้สื่อการสอนในการพูด การอธิบาย การซักถาม การอภิปราย

6. วิธีการ คือวิธีสอนซึ่งถือเป็นประติมากรรมของมนุษย์ วิธีการนี้รวมทั้ง วิธีที่ใช้อุปกรณ์ เช่น การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนทั้ง 6 ประเภทนี้ ครูผู้สอนภาษาไทยสามารถ นำมาใช้ประกอบการนำคตินวิทยามาใช้สอดแทรกในการเรียนการสอนภาษาไทยได้ ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาวิชา เวลา และสถานที่

จากรณี กองพลพรหม (2528 : 1178 - 1180) ได้กล่าวถึงบทบาทของ สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และองค์กรในการเผยแพร่ความรู้เรื่องคตินวิทยาไว้ดังนี้คือ

1. สถาบันการศึกษา

บุคลากรสำคัญของสถาบันการศึกษาในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคตินวิทยาคือ ครูของสถาบันการศึกษาทุกแห่ง สถาบันการศึกษาสามารถช่วยเผยแพร่ความรู้ทาง คตินวิทยาโดยให้ความรู้เรื่องคตินแก่ผู้เรียนโดยตรง จัดนิทรรศการการบรรยาย หรืออภิปราย การแสดงเกี่ยวกับคตินวิทยาให้ประชาชนได้มีโอกาสชมหรือฟังใน สถาบันการศึกษาควรรวบรวมความรู้เกี่ยวกับคตินวิทยาพิมพ์เผยแพร่ หรือทำวิจัย เกี่ยวกับคตินวิทยา ครูในสถาบันการศึกษาอาจเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับคตินวิทยา ในชุมชน สถาบันการศึกษาบางแห่ง อาจารย์รวมความรู้ทางคตินวิทยาในรูปแบบภาพ แผนภูมิ ภาพนิ่ง เทปบันทึกเสียง และเทปบันทึกภาพเพื่ออนุรักษ์ไว้ให้ประชาชนมี- โอกาสได้ศึกษา เช่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา สงขลา สถาบันไทยคดีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. สื่อมวลชน

สื่อมวลชน เป็นสื่อหรือตัวกลางซึ่งจะส่งสารให้กับบุคคลได้รับรู้เรื่องราว ข่าวสาร ความรู้เพื่อความเข้าใจในหลายเรื่อง สื่อมวลชนมี 4 ประเภท คือ สิ่งพิมพ์ วิทยุ- กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์

ง. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นสิ่งสำคัญของการเรียนการสอน เพราะเป็นเครื่องช่วยให้ครูผู้สอนและนักเรียนได้ทราบว่า การเรียนการสอนนั้น บรรลุเป้าหมายที่วางไว้เพียงใด การนำคคชนวิทยามาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ให้นักเรียนได้รับความรู้ เห็นคุณค่าของคคชนวิทยา โดยเฉพาะคคชนในท้องถิ่นของตน เพื่อจะได้อนุรักษ์และสืบทอดคคชนของชาติไว้ ทั้งนี้การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การสอนจึงต้องวัดหลาย ๆ ด้าน และหลายวิธี เพื่อให้ทราบพัฒนาการและสัมฤทธิ์ผลของการเรียนการสอนว่า บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เพียงใด

วิธีวัดและประเมินผลการเรียนภาษาไทยนั้นมีหลายวิธี กังที สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย (2523 : 242 - 245) ได้เสนอแนะไว้ 13 วิธีดังนี้

1. การถาม - ตอบปากเปล่า
2. การสอบปากเปล่า
3. การสนทนา
4. การสัมภาษณ์
5. การอภิปราย
6. การประชุมกลุ่มย่อย
7. การสังเกต
8. การใช้แบบสอบถาม
9. การให้นักเรียนทำรายงานเสนอผลการค้นคว้า
10. การใช้มาตราส่วนประเมินค่า
11. การบันทึกพฤติกรรมทางภาษาของนักเรียน
12. การใช้แผนภูมิแสดงเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้ตั้งไว้
13. การสอบข้อเขียน

นอกจากวิธีการวัดผลที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ครูภาษาไทยอาจวัดผลด้วยวิธีอื่น ๆ อีกก็ได้ เช่น การวาดภาพประกอบการเรียนวรรณคดี การแสดงบทบาท การแสดงละคร การโต้วาที การใช้สถานการณ์จำลอง การโต้กลอนสด สักวา การตกแต่งป้ายนิเทศและอื่นๆ

จะเห็นได้ว่า การวัดและประเมินผลการนำคคชชวินยมาใช้นั้น ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่จะพิจารณาเลือกใช้วิธีการใดให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดขึ้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับคคชชวินย ตามที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น ครูควรพิจารณาเลือกไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน สภาพห้องเรียน เวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน และควรคำนึงถึงสภาพของท้องถิ่นด้วย ดังที่ ฐนรชฎ ศิริสวัสดิ์ (2528 : 1173) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า

...บางท้องถิ่น เช่นทางภาคเหนือ ในจังหวัดที่ภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง ไม่มีแม่น้ำ ย่อมไม่รู้จักการเล่นเพลงเรือ ครูอาจเล่าเรื่องการแข่งขัน เพลงเรือ ให้ผู้เรียนฟัง ใช้เทปบันทึกเสียงหรือฝึกหัดร้อง หรือหาวิทยากรที่ร้องได้มาสาธิตให้ฟัง และอาจจะจำลองสถานการณ์เป็นว่า นั่งลงในเรือหรือที่นั่ง แล้วสมมติว่าเป็นเรือ หรืออาจใช้วิธีให้ผู้เรียนศึกษาคคชชวินยที่มีในท้องถิ่นของคนแทน เช่น ทางเหนือมีคำประพันธ์ จ้อย คาวู ซอ ก็ให้ผู้เรียนลองแต่งเนื้อเพลงหรือฝึกร้อง ส่วนทางใต้อาจให้ผู้เรียนเล่นโนรา ทางภาคอีสานเล่นหมอลำ เป็นต้น

ง. บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคคชชวินย

ครูมีบทบาทสำคัญในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคคชชวินย ครูจึงมีบทบาทในหลาย ๆ ด้าน ทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

จารุณี กองพลพรหม (2528 : 1176 - 1177) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคคชชวินย สรุปได้ดังนี้ คือ

1. ครูกับการจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงสถานที่ที่จะจัด

1.1 การจัดกิจกรรมในห้องเรียน ครูต้องพิจารณาเลือก จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียน คำนึงถึงขนาดของห้องเรียน จำนวนผู้เรียน เวลาที่ใช้ในการจัด ต้องระมัดระวังไม่ให้เสียงรบกวนการเรียนการสอนของชั้นเรียนอื่น อาจให้นักเรียนแสดงละครสั้น ๆ ที่สะท้อนความหมายของสำนวนไทย หรือออกมาเล่านิทานพื้นบ้านหน้าชั้น และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ครูพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมที่จะจัดในห้องเรียน

1.2 การจัดกิจกรรมในโรงเรียน ต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับ ผู้เรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียน โดยเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับบทเรียน หรือเสริม

บทเรียน อาจจะทำในช่วงเวลาเที่ยง ตอนเย็นหลังเลิกเรียน ในวันสำคัญของโรงเรียน เช่น วันไหว้ครู อาจให้นักเรียนจัดนิทรรศการเกี่ยวกับคติชนวิทยา เชิญวิทยากรท้องถิ่นมา บรรยาย อภิปราย หรือสาธิตเกี่ยวกับคติชนวิทยา โดยให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการรับผิดชอบ ครูเป็นเพียงที่ปรึกษาคอยช่วยเหลือให้กิจกรรมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

1.3 การจัดกิจกรรมในชุมชน ครูอาจพานักเรียนไปร่วมในงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่น โดยให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคติชนวิทยา เช่น นำการแสดงการพ้อนรำไปพ้อนในที่ชุมชน ครูที่มีความสามารถจะจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ได้ ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน คอยหาทางเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างเหมาะสม

2. ครูกับการจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงบทบาทของคน

2.1 บทบาทในด้านการให้ความรู้ ครูเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับคติชนวิทยา ในห้องเรียน ในขณะที่เดียวกันครูอาจจะต้องให้ความรู้แก่ชุมชนด้วย เช่น ให้ความร่วมมือกับชุมชน ในการไปบรรยายหรือให้ความรู้ในรูปแบบอื่นตามที่ชุมชนเชิญมา

2.2 บทบาทในด้านการเผยแพร่ โดยการจัดนิทรรศการ ซึ่งอาจจะจัด ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน หรือเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาบรรยายในโรงเรียนหรือในที่ ประชุมที่คนทั่วไปสามารถเข้ามาฟังได้ อาจจัดการแสดงเกี่ยวกับคติชนวิทยาทั้งในโรงเรียน และชุมชน หรือกิจกรรมในลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นการเผยแพร่ความรู้ทางคติชนวิทยา

2.3 บทบาทในการอนุรักษ์ โดยการรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับคติชนวิทยา ในท้องถิ่นของตนมาเรียบเรียงเก็บไว้เป็นหลักฐาน หรืออาจถ่ายรูปแบบการแสดงเกี่ยวกับ คติชนวิทยา แล้วเก็บไว้จัดทำเป็นสมุดภาพไว้ที่ชมรมภาษาไทย ห้องสมุดโรงเรียน หรือ ห้องสมุดประชาชน หรือครูอาจขอทุนการวิจัยจากศูนย์วัฒนธรรมในจังหวัด แล้วรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับคติชนวิทยาในท้องถิ่นของตนเป็นงานวิจัย หรือกิจกรรมในลักษณะอื่นที่จะ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคติชนวิทยาไว้มิให้สูญไป

จากบทบาทของครูที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมาก ที่จะทะนุบำรุงและรักษาคติชนของชาติไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

จากการศึกษา คำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคติชนวิทยา ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจาก คำราและเอกสารดังกล่าว ดังต่อไปนี้คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับคติชนวิทยา ในด้านประเภทของคติชนหรือข้อมูลทางคติชนวิทยา

2. คติชนวิทยากับการเรียนการสอนภาษาไทย ในด้านที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

2.1 การสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับคติชนวิทยา โดยสอดแทรกคติชนวิทยาในเนื้อหาแต่ละวิชาที่จะสอนโดยตรง และสอดแทรกโดยเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละระดับชั้น และวางแผนแทรกลงไปอย่างเหมาะสม

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับคติชนวิทยาในด้าน วิธีการที่นำมาใช้ วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำคตินิยมวิทยามาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา นั้น ไม่มีผลการวิจัยเสนอไว้โดยตรง ในที่นี้จึงจะกล่าวถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคตินิยมวิทยาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับคตินิยมวิทยาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เท่าที่ประมวลได้ มีดังนี้

นพคุณ คุณาชีวะ (2516 : 98-100) ได้ศึกษาเรื่อง "บทบาททางการศึกษาของปริศนาของไทย" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมปริศนาพื้นเมืองของไทยจากบรรดาหนังสือที่รวบรวมไว้แล้วทุกภาค แล้วจัดทำปริศนาตามแบบสากล โดยใช้หนังสือ English Riddles From Oral Tradition ของ Archer Taylor เป็นหลัก เพื่อศึกษารูปแบบของปริศนาพื้นเมืองในหมู่เด็กไทย และเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ปริศนาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการสอนภาษาและฝึกเชาวน์ วิธีวิจัย จัดจำแนกปริศนาเป็นหมวดหมู่ตามวิธีของ Archer Taylor แล้วใช้แบบทดสอบปรนัยตามปริศนาต่าง ๆ กับนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลทั้งชายหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของเขตภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคอีสาน ภาคละ 200 คน ชาย 100 คน หญิง 100 คน รวม 800 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะของปริศนาคำทายไทยคล้ายปริศนาของอังกฤษ นักเรียนทั้งชายและหญิงมีความสามารถในการตอบปริศนาไม่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นปริศนาพื้นเมืองของไทยจะช่วยให้ส่งเสริมความเข้าใจในการเรียนภาษาและฝึกจินตนาการ ดังนั้นปริศนาพื้นเมืองของไทย จึงควรเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการสอนภาษาและวรรณคดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังให้ข้อเสนอแนะว่า ในการสอนครูอาจนำปริศนาพื้นเมืองไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสอน โดยสอดแทรกลงในเนื้อหาและกิจกรรมการสอนตามความเหมาะสม ซึ่งอาจช่วยให้เกิดความสนใจในการเรียนการสอนภาษาไทยมากขึ้น และอาจช่วยให้เด็กสนใจในมรดกทางวัฒนธรรมขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาคตินิยมวิทยาโดยตรงนั้น วิจารณ์ คำศรี (2522 : 67-73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนคตินิยมวิทยาในวิทยาลัยครูภาคใต้"

โดยชักกลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์ผู้สอนวิชาคหิชนวิทยา 10 คน และนักศึกษาวิชาเอกและโท ภาษาไทยซึ่งเรียนวิชาคหิชนวิทยา 100 คน ในวิทยาลัยครูภาคใต้ 5 แห่ง คือวิทยาลัยครู สงขลา ยะลา ภูเก็ต นครศรีธรรมราชและสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนวิชา คหิชนวิทยาส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของคหิชนวิทยา นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกเรียนวิชานี้ด้วยความสมัครใจ ผู้สอนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่น ปริศนาและเพลงกล่อมเด็กมาก แต่ให้ความรู้เรื่องสถาปัตยกรรมชาวบ้าน ละครชาวบ้าน ระบายชาวบ้านน้อย สิ่งที่ผู้สอนเน้น เป็นอันดับแรก ๆ คือความรู้ความเข้าใจในรูปแบบและเนื้อหาข้อมูลประเภทต่าง ๆ วิธีการเก็บรวบรวมและประโยชน์ของข้อมูล ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต่างเห็นว่า หลักสูตรและ เนื้อหาคหิชนวิทยาน่าสนใจ น่าศึกษาเพราะมีประโยชน์ที่จะทำให้เกิดความรักและภาคภูมิใจ ในท้องถิ่น เข้าใจในรูปแบบและพฤติกรรมสร้างสรรค์ของกลุ่มชนในท้องถิ่น ช่วยให้ผู้เรียน ใจกว้าง สามารถปรับตัวให้เข้ากับท้องถิ่นและเสริมสร้างความเข้าใจอันดีในกลุ่มชน และช่วยให้นักศึกษาได้อุรุรักษ์ พัฒนา ตลอดจนเผยแพร่ให้กว้างขวางออกไป แต่ควร จะปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ใกล้ชิดส่วนกับเวลาเรียน คำนวณวิธีสอนและกิจกรรม ทั้งผู้เรียนและผู้สอนต่างเห็นว่า การเรียนการสอนคหิชนวิทยาจะมีประสิทธิภาพมากหากใช้วิธีสอนแบบ ปฏิบัติจริง แบบศูนย์การเรียน แบบสาธิต แบบอภิปราย รายงานและมีกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง แต่ในทางปฏิบัติ ผู้เรียนเห็นว่าผู้สอนมักใช้แบบบรรยายและบอกจกอยู่มาก และ ต่างเห็นว่า แหล่งวิชาในท้องถิ่น ผลงานของนักศึกษา ศูนย์วัฒนธรรมของวิทยาลัย เป็น แหล่งเอกสาร ที่มีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมากที่สุด แต่ครูผู้สอนก็ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ อย่างเต็มที่ เพราะมีปัญหาหลายประการ คำนวณกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูอาจารย์ นักศึกษา ต่างเห็นคุณค่าและได้ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นหลาย ๆ ประเภท ประเภทที่เน้นมาก เช่น กิจกรรมส่งเสริมภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่น กิจกรรมส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น แต่มีปัญหายุ่งหลายประการ เช่น มีเวลาน้อย

ต่อมาในปี 2524 สมจิตร์ กัลยาศิริ (2524 : 151-153) ได้วิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์เพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ " มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์คุณค่าด้านภาษา สังคมวิทยา จริยศาสตร์ จิตวิทยา คนตรี อารมณ์ และ การแสดงการละเล่นพื้นเมือง และเพื่อประมวลความคิดเห็นของนักศึกษาและประชาชน จังหวัดสุรินทร์ เกี่ยวกับคุณค่าของเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมือง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวม

เพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ แล้วนำมาวิเคราะห์คุณค่าด้านภาษาและด้านอื่น ๆ ตามเกณฑ์ที่ได้สร้างขึ้น หลังจากนั้นจึงสร้างแบบสอบถาม 1 ชุด เพื่อถามนักศึกษาวิทยาลัยศรีสุรินทร์วิชาเอกภาษาไทยทั้งภาคปกติและบุคลากรจำนวน 100 คน และประชาชนชาวสุรินทร์ในเขตอำเภอเมือง 100 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ ผลปรากฏว่า เพลงพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์มีคุณค่าด้านอารมณ์ คนตรี ภาษา สังคมวิทยามาก ในด้านวัฒนธรรม นักศึกษาเห็นว่าเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองของชาวจังหวัดสุรินทร์มีคุณค่าด้านภาษา สังคม วัฒนธรรม คนตรีและลีลาท่าร่ามาก นอกจากนี้ยังพบว่า วิธีการปลูกฝังชาวสุรินทร์ทุกวัยให้เกิดความสนใจเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมือง คือ ให้สถาบันการศึกษาทุกสถาบันทุกระดับ จัดกิจกรรมส่งเสริมเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมือง สนับสนุนส่งเสริมคณะคนตรีพื้นเมืองพอเพลงแม่เพลงอย่างจริงจัง และจัดประกวดเพลงพื้นเมืองบ่อยครั้ง นักศึกษาและประชาชนเสนอว่า ควรมีการปฏิทัศน์เพลงพื้นเมืองทั้งค่านานาองและความหมายทางสื่อมวลชน

ในปีเดียวกัน รุธิมา ช่างไม้ (2524 : 42-44) วิจัยเรื่อง "การทดลองการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในจังหวัดราชบุรี" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม กับกลุ่มควบคุมที่มีต่อความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2523 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน โดยให้แต่ละกลุ่มได้รับวิธีการสอนแตกต่างกัน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และโครงการถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีสอนในห้องเรียนและวิธีอยู่ค่ายพักแรม มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีอยู่ค่ายพักแรม มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีสอนในห้องเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในด้านการวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมพื้นเมืองที่มีอิทธิพลต่อการเรียน การสอนภาษาไทยนั้น สุนทรีย์ ควงทิพย์ (2525 : 114 - 118) ศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้าน เชียงวิเคราะห์เรื่อง "วิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้านตำบลท่าไม้ อำเภอพรานกระต่าย จังหวัด กำแพงเพชร " ผู้วิจัยได้รวบรวมวรรณกรรมที่ได้จากคำบอกเล่าของวิทยากรพื้นบ้าน รวมนิทานทั้งหมด 92 เรื่อง จำแนกประเภทตามรูปแบบได้ เป็นนิทาน 76 เรื่อง แล้ว วิเคราะห์วรรณกรรมตามแบบวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น หลังจากนั้นได้สร้างแบบสอบถาม ถาม ครูอาจารย์ ในจังหวัดกำแพงเพชร 100 คน เป็นแบบสอบถามที่ใช้สอบถามและประมวล ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และการนำวัฒนธรรมพื้นบ้านไปประยุกต์ใช้ในการ เรียนการสอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า วรรณกรรมพื้นบ้านตำบลท่าไม้ สะท้อน ให้เห็นว่า ชาวบ้านเชื่อในกฎแห่งกรรมที่ว่า คนที่ทำดีย่อมได้รับผลดี เชื่อว่าป่ามีผีเป็นผู้ดูแล จึงต้องบวงสรวง ค่านิยมที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านตำบลท่าไม้ ได้รับอิทธิพลจาก พุทธศาสนา คือ ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ มีเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์และความกตัญญู ในด้าน ความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการนำวัฒนธรรมพื้นบ้าน ไปประยุกต์ใช้ประกอบการเรียนการสอน พบว่า วรรณกรรมพื้นบ้านมีคุณค่า สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ประกอบการเรียนการสอนได้มาก แต่ครูอาจารย์ยังขาดความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับวรรณกรรมพื้นบ้านและขาดทักษะในการนำวรรณกรรมพื้นบ้านไปใช้ประกอบการ เรียน การสอน ทั้งนี้เพราะขาดอุปกรณ์และบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมพื้นบ้าน และ เนื้อหาในบทเรียนไม่มีความเกี่ยวข้องกับวรรณกรรมพื้นบ้าน จึงไม่สามารถนำวัฒนธรรม พื้นบ้านมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ ดังนั้นจึงควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง วรรณกรรมพื้นบ้านโดยการจัดอบรมและให้รู้จักการนำความรู้ทางวัฒนธรรมพื้นบ้านไปประยุกต์ ใช้ประกอบการเรียนการสอน และควรจัดบทเรียนให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อ ประโยชน์ในการนำไปใช้ด้านการเรียนการสอนต่อไป นอกจากนี้ ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ควรให้มีการศึกษาในแนวลึกในเรื่องการนำวัฒนธรรมพื้นบ้านไปประกอบการเรียนการสอน

ผู้สนใจศึกษาอิทธิพลของนิทานพื้นบ้าน อีกท่านหนึ่งคือ อุทัย วรสุวรรณรักษ์ (2525 : 101-103) ศึกษาเรื่อง "อิทธิพลของนิทานพื้นบ้านที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของ ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย" โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านที่เป็น ข้อมูลปฐมภูมิจากวิทยากรพื้นบ้านและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารต่าง ๆ แล้วจึงสร้าง

เกณฑ์และวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านในค่านิยมวัฒนธรรมประเพณี ค่านการอบรมสั่งสอน นอกจากนี้ ได้สร้างแบบสอบถาม เพื่อถามครูที่สอนเด็กนักเรียนชาวเขาเผ่าเย้า เจ้าหน้าที่ ประชาสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่อนามัย เจ้าหน้าที่เกษตร เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ทำงานกับ ชาวไทยภูเขา เผ่าเย้าเกี่ยวกับความคิดเห็นค่านิยมของนิทานพื้นบ้านที่มีต่อการเรียน การสอนวิชาภาษาไทยของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย รวมประชากรทั้งหมด 50 คน ผลการรวบรวมนิทานได้นิทานทั้งหมด 38 เรื่อง แบ่งตามรูปแบบของนิทาน ได้เป็นนิทานทรงเครื่อง 11 เรื่อง นิทานเรื่องผี 10 เรื่อง นิทานอธิบายเหตุ 8 เรื่อง นิทานมุขตลก 4 เรื่อง นิทานเรื่องสัตว์ 3 เรื่อง และนิทานคติ 2 เรื่อง และผลการวิจัย ปรากฏว่า นิทานพื้นบ้านชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าบ้านห้วยแม่ซ้าย สะท้อนให้เห็นถึงประเพณี เกี่ยวกับครอบครัว เช่น ประเพณีแต่งงาน ประเพณีเกี่ยวกับศพ เป็นต้น และประเพณี เกี่ยวกับสังคม ได้แก่ประเพณีเลี้ยงผีในหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงการอบรม สั่งสอนของสมาชิกในสังคม ทั้งในค่านิยมจริยธรรมและคุณธรรม เช่น เน้นความเมตตา ความซื่อสัตย์และความกตัญญู เป็นต้น ในค่านิยมความคิดเห็นครูและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เห็นว่า นิทานพื้นบ้านมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนภาษาไทยของชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าน้อย แต่ให้ ข้อคิดทางวัฒนธรรมประเพณี คือสะท้อนให้เห็นความเชื่อ ค่านิยม และข้อห้ามในสังคมของ ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้ามาก ขณะเดียวกันก็มีความเห็นว่า การนำนิทานพื้นบ้านไปประยุกต์ ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยจะมีประโยชน์มาก เพราะทำให้บทเรียนมีความสัมพันธ์ กับชีวิตของนักเรียน

สำหรับงานวิจัยค่านการอนุรักษณ์และสืบทอดคตินิยมวิทยาของครูภาษาไทยนั้น กมล รอดคล้าย (2526 : 74-75) วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาท ของครูภาษาไทยในการอนุรักษณ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความคิดเห็นของครูภาษาไทยเกี่ยวกับบทบาทในการอนุรักษณ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย โดยสร้างแบบสอบถามขึ้นมา 1 ชุด เพื่อใช้ในการรวบรวมความคิดเห็นของครูภาษาไทย เกี่ยวกับบทบาทในอนุรักษณ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ในค่านการจกกิจกรรมการเรียนการสอน การค้นคว้าศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมและเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน และการปฏิบัติในชีวิต ประจำวัน ตัวอย่างประชากรเป็นครูภาษาไทย จำนวน 203 คน ที่สอนในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3 คือ จังหวัดพัทลุง สงขลา

นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานีและชุมพร โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูภาษาไทยส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีการฝึกมารยาทและปฏิบัติหน้าที่ในสังคม ส่งเสริมให้นักเรียนจัดตั้งชุมนุมเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย จัดอบรมความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่นักเรียน ส่งเสริมการเรียนและทำงานรวมหมู่ และนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมและเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน ครูส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับมากกว่า ควรนำสิ่งประดิษฐ์และศิลปกรรมในท้องถิ่นออกเผยแพร่ จัดตั้งชมรมหรือสมาคมครูภาษาไทยขึ้น ส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูงานด้านศิลปะและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน รวมทั้งส่งเสริมให้เยาวชนและผู้นำชุมชนทัศนศึกษาหรืออบรม ความรู้ด้านวัฒนธรรมไทย ด้านการค้นคว้าศึกษาของตัวครูเอง ครูภาษาไทยมีความเห็นด้วยในระดับมากกว่า ควรรวบรวมความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นจากแหล่งความรู้ในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมท้องถิ่นและงานประเพณีต่าง ๆ ศึกษาและทำความเข้าใจนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ด้านปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ครูภาษาไทยส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า ควรให้คำแนะนำและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน แสดงความกตัญญูแก่บุพการี มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และแต่งกายเหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย

ส่วนชำนานูญ แก้วคะตา (2526 : 56-57) วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการอนุรักษ์และสืบทอดคตินานบ้านอีสาน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการอนุรักษ์และสืบทอดคตินานบ้านอีสาน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด เพื่อใช้ในการรวบรวมความคิดเห็นครูภาษาไทยเกี่ยวกับบทบาทในการอนุรักษ์และสืบทอดคตินานบ้านภาคอีสานในด้านการอนุรักษ์ รวบรวมและศึกษาค้นการมีส่วนเกี่ยวข้องในการถ่ายทอดคตินานบ้าน ตัวอย่างประชากรเป็นครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 172 คน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการอนุรักษ์ รวบรวมและศึกษา ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ มีความเห็นในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการที่ครูภาษาไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำการรวบรวมและศึกษาคตินานบ้านอีสานและสนับสนุนให้ครูภาษาไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เข้ารับ

การอบรมเป็นพิเศษทางค่านิยมบ้านอีสาน วิธีการอื่น ๆ ที่ครูภาษาไทยเห็นด้วยใน
ระดับมากได้แก่ การสนับสนุนให้ครูภาษาไทยและหมวดภาษาไทยได้ทำการสำรวจหรือ
รวบรวมใบลานหรือหนังสือผูกต่าง ๆ แล้วนำมาชำระหรือวิจัย ให้ครูภาษาไทยได้มีโอกาส
เข้าร่วมกับกลุ่มหรือสมาคมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมหรือศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมบ้านอีสาน
ทำหมวดภาษาไทยให้เป็นศูนย์รวมข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะการแสดงและการประดิษฐ์ศิลปะ-
หัตถกรรมท้องถิ่น ในค่านิยมมีส่วนเกี่ยวข้องในการถ่ายทอดค่านิยมบ้าน ครูภาษาไทย
ส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดกับคำกล่าวของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ว่า หากไม่อนุรักษ์และ
สืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านแท้ ๆ ไว้แล้ว จะทำให้ชาติต้องสูญเสียความมีเอกลักษณ์ทาง
วัฒนธรรมไปในที่สุด วิธีการที่เหมาะสมอื่น ๆ ของครูภาษาไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ในการสืบทอดค่านิยมบ้านอีสานนั้น ครูภาษาไทยส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากกว่า ให้ครู
ภาษาไทยที่มีความสามารถทางค่านิยมบ้านได้มีโอกาสฝึกอบรมแก่ชุมชนทั้งในและนอกเวลา
เรียน นำผลิตผลของครูและชาวบ้านออกจำหน่ายหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนโดยวิธีการต่าง ๆ
จัดอบรมเยาวชน ศึกษานานาชาติ ตลอดจนผู้นำชุมชนต่าง ๆ ให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของ
ค่านิยมบ้าน ร่วมมือกับครูในหมวดวิชาอื่นในการสอดแทรกค่านิยมบ้านอีสานในการเรียน
การสอน ครูควรจะได้เป็นที่ปรึกษาชมรมหรือชุมนุมที่เกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้โอกาส
ครูได้ไปศึกษาอบรมเพิ่มเติมทางค่านิยมบ้านหรือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายเป็นครั้งคราว
ส่งเสริมสนับสนุนให้มีเนื้อหาวัฒนธรรมท้องถิ่นในแบบเรียนภาษาไทย เพิ่มหนังสืออ่านนอก-
เวลาที่เกี่ยวข้องท้องถิ่นให้มากขึ้น ควรมีการจัดทัศนศึกษาหรืออยู่ค่ายพักแรมที่เกี่ยวกับการ
อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้น นอกจากนี้ครูภาษาไทยควรประสานงานกับหน่วยงาน
อื่นในการอนุรักษ์และสืบทอดค่านิยมบ้านอีสานต่าง ๆ

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมบ้านอีสานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนภาษาไทย มีผู้วิจัยไว้หลายท่านดังนี้

ชวลิต ผู้ภักดี (2525 : 86-87) วิจัยเรื่อง "โครงการเสนอเพื่อจัดนาฏการ
ประกอบการสอนวิชาภาษาไทยสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีวิชาเอก-โทภาษาไทย ในวิทยาลัยครู
กลุ่มนครหลวง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์และความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์
และนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้นาฏการประกอบการสอนภาษาไทยในระดับปริญญาตรีและเพื่อ
เสนอโครงการจัดนาฏการประกอบการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีเอก-โท

ภาษาไทย ในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้บริหาร 20 คน อาจารย์ 54 คน นักศึกษาวิชาเอก-โทภาษาไทย จำนวน 197 คน โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคติชนวิทยาพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า นาฏการที่ใช้ประกอบการสอนภาษาไทย นั้น ประกอบด้วยการแสดงละครพูด การจัดกระบวนการแห่เทียนพรรษา การอ่านทำนองเสนาะ การอ่านบทสนทนา แสดงการละเล่นพื้นเมืองและการทายปริศนาท่าทาง

ในปีเดียวกัน ชูลี ชัชวาลกิจ (2525 : 54-57) วิจัยเรื่อง "โครงการเสนอ เพื่อจัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาไทยความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครและเพื่อเสนอโครงการจัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด สำหรับตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหาร 44 คน อาจารย์ภาษาไทย 116 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 390 คน จากโรงเรียนรัฐบาล 20 แห่งในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการใช้ภาษาออกชั้นเรียนที่จัดในระดับมาก มีดังนี้ กิจกรรมการฟังคือ การฟังอภิปราย ปาฐกถา โต้วาทีหรือถกถอนสด และการฟังเพลงหรือดนตรี กิจกรรมการพูดคือ การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาในการพูดและการจัดอภิปรายหรือโต้วาที กิจกรรมการอ่านคือ การอ่านและค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด กิจกรรมการเขียนคือ การประกวดการแต่งบทร้อยแก้วหรือร้อยกรอง การประกวดการเขียนคำขวัญ โฆษณา หรือจดหมาย และการจัดแสดงผลงานที่ชนะการเขียนในโอกาสต่าง ๆ ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับหลักภาษาที่จัดในระดับมากคือ การพิมพ์เอกสารแจกนักเรียน การแข่งขันสะกดคำยากหรือคำที่มักเขียนผิด และการแข่งขันต่อเติมคำพังเพย สุภาษิต และกิจกรรมเกี่ยวกับวรรณคดีที่จัดในระดับมากคือ การจัดงานทางวรรณคดีหรือประเพณีไทย การสาธิตการอ่านร้อยแก้ว ร้อยกรองหรือทำนองเสนาะ และการศึกษานอกสถานที่ ส่วนปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมคือ ปัญหาในชั้นเวลา สถานที่ อุปกรณ์ งบประมาณและการขาดความสนใจของนักเรียน ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและอาจารย์ได้แก่ ควรเตรียมโครงการจัดกิจกรรมล่วงหน้า แล้วกำหนดรายละเอียดในเรื่องเวลา อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ บุคลากร และวิธีดำเนินการให้พร้อม การจัดกิจกรรมนั้นต้องน่าสนใจและควรมีการจัดตั้งชุมนุมภาษาไทย

ต่อมาในปี 2527 สาลินี หมายเจริญ (2527 : 108-111) ได้วิจัยเรื่อง "โครงการเสนอการจัดนาฏการประกอบการสอนภาษาไทย ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการใช้นาฏการประกอบการสอนภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร และรวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้นาฏการประกอบการสอนภาษาไทยมาจัดเป็นโครงการเสนอการจัดนาฏการประกอบการสอนภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 27 คน อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 235 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 324 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 27 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารระบุว่านาฏการที่ใช้ประกอบการสอนภาษาไทยในระดับมากได้แก่ การแสดงละครพูด การแสดงละครใบ้ประกอบวรรณคดี การแสดงบทบาทประกอบวรรณคดี การแสดงบทบาทสมมติประกอบวรรณคดี สถานการณ์จำลองประกอบวรรณคดี การอ่านบทสนทนา การอ่านทำนองเสนาะ การแสดงเพลงเรือ การทนายปริศนาท่าทาง การแสดงละครสั้น ส่วนอาจารย์ระบุว่า นาฏการที่ใช้ประกอบการสอนภาษาไทยระดับปานกลาง ได้แก่ การแสดงละครพูด การแสดงละครใบ้ประกอบวรรณคดี การอ่านบทสนทนา การทนายปริศนาท่าทาง การอ่านทำนองเสนาะ การขับร้องเพลงไทยสากล ส่วนนักเรียนระบุว่า นาฏการที่ใช้ในระดับปานกลาง ได้แก่ การแสดงละครพูด การพ้อนหน้ากระบวนแห่เทียนพรรษา การอ่านบทละครพูดค่ากลอน การอ่านทำนองเสนาะและการขับร้องเพลงไทยสากล นอกจากนั้นใช้ในระดับน้อยกับไม่ได้ใช้เลย

งานวิจัยในประเทศที่ยกมาทั้งหมดข้างต้น ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในด้านการอนุรักษ์และสืบหอคคคิชนวิทยาอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทยและความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าของการนำคคิชนวิทยามาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย

ข. งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้คคิชนวิทยาในการเรียนการสอนนั้น ในปี 1976 ชาร์ล สโนว์ กัทรี (Charles Snow Guthrie 1977 : 5978-A) ได้ศึกษาเรื่อง " การศึกษานิทานหรือความเชื่อของชาวบ้านในมลรัฐเคนตักกี เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับจัดโปรแกรมภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา " โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมค่าประพันธ์ต่าง ๆ ที่เป็นนิทาน ความเชื่อถือของชาวบ้านในรัฐเคนตักกีไปใช้ในโปรแกรมการเลือกวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ศึกษาหาความรู้ ทักษะคติของครูที่มีต่อค่าประพันธ์ ศึกษานิทานพื้นบ้านที่ใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ศึกษาการจัดอบรมเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านของครูที่สอนนิทานพื้นบ้าน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ชุดแรกสอบถามครู หัวหน้าภาควิชาภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนโปรแกรมเลือกภาษาอังกฤษ จำนวน 30 คน ผลสรุปว่า ครูจำนวนร้อยละ 40 ทอบว่าโรงเรียนเปิดสอนวิชาคคิชนวิทยา ครูร้อยละ 60 ทอบว่า คคิชนวิทยาของรัฐเคนตักกีมีคุณค่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยเรียนวิชาคคิชนวิทยาเลย ส่วนแบบสอบถามชุดที่ 2 ผู้วิจัยได้ส่งไปยังวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในรัฐเคนตักกีที่เปิดสอนภาษาอังกฤษในระดับประกาศนียบัตร ผลปรากฏว่า มีสถาบัน 7 แห่งที่เปิดสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับคคิชนวิทยา 1 วิชาหรือมากกว่านั้น สำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษระดับประกาศนียบัตร อีก 3 แห่ง และระดับบัณฑิตวิทยาลัย อีก 1 แห่ง เปิดสอนเป็นวิชาโท ข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมนั้น ประกอบด้วยเพนินาย นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน คำคล้องจอง ภาษิตคำคมและพวกปริศนาคำทาย

ในปี 1981 เบตเต อักเนส บอสมา (Bette Agnes Bosma 1981 : 2588-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเชิงทดลองเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของการใช้วรรณกรรมพื้นบ้านในการสอนทักษะการอ่านวิพากษ์วิจารณ์ของนักเรียนระดับชั้น 6" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาว่าทักษะการอ่านวิพากษ์วิจารณ์จะสามารถสอนให้มีประสิทธิภาพได้โดยการนำเอาวรรณกรรมพื้นบ้าน ซึ่งประกอบด้วยเรื่องเล่า นิทานประเภทต่าง ๆ มาใช้ประกอบการสอนอ่านโคหรือไม โดยที่การศึกษานี้จะค้นคว้าเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านความสามารถในการอ่านวิพากษ์วิจารณ์ของนักเรียนระดับชั้น 6 ที่ฝึกทักษะการอ่านโดยใช้วรรณกรรมพื้นบ้านกับนักเรียนที่ฝึกโดยใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างอื่น และหาความสัมพันธ์ของความสนใจของนักเรียนต่อวรรณกรรมพื้นบ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้น 6 จำนวน 99 คน 4 ห้องเรียน ที่สอนโดยครูคนเดียวกัน โดยแบ่งเป็นห้องทดลอง 2 ห้อง และห้องควบคุม 2 ห้อง ห้องทดลองครูใช้วิธีสอนโดยอ่านนิทานพื้นบ้านให้ฟังพร้อมทั้งเสนอรูปแบบการอ่านอย่างวิพากษ์วิจารณ์ แล้วให้นักเรียนฝึกการอ่านโคให้เลือกอ่านนิทานพื้นบ้านที่มีอยู่ 120 เรื่องในห้องเรียนตามความต้องการ ส่วนกลุ่มควบคุม ครูอ่านเรื่องราวจากหนังสืออื่น ๆ ที่ไม่ใช่วรรณกรรมพื้นบ้าน

ให้ฟังพร้อมทั้งเสนอรูปแบบการอ่านอย่างวิพากษ์วิจารณ์ แล้วให้นักเรียนฝึกทักษะการอ่านจากหนังสือแบบฝึกหัดและมอบหมายวัสดุฝึกให้ - เมื่อทำการทดสอบแล้ว พิจารณาจากข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่า การอ่านอย่างวิพากษ์วิจารณ์ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องมาจากการเรียนการสอนที่นำค้วยการอ่านวรรณกรรมพื้นบ้านโดยตรงและนักเรียนมีโอกาสเลือกเรื่องที่จะอ่านด้วยตนเอง ส่วนผลจากการทำแบบทดสอบ พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านความสามารถในการอ่านวิพากษ์วิจารณ์หลังจากที่มีการแบ่งกลุ่ม ความมีนัยสำคัญที่ไคของกลุ่มตัวอย่างที่ทำคะแนนไคค่าในชั้นเรียน ที่ใช้วรรณกรรมพื้นบ้าน นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า ผู้อ่านที่มีผลสัมฤทธิ์ค่า สามารถเรียนทักษะการอ่านวิพากษ์วิจารณ์ในห้องเรียนปกติโดยการเรียนการสอนที่ใช้วรรณกรรมพื้นบ้านที่มีคุณค่าและประโยชน์

ในปี 1982 โซเนีย โอ คาวีลา เวลาซเควซ (Sonia I Davila Velazquez 1982 : 1907-A) ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาการใช้โครงสร้างทางภาษาศาสตร์ในคคิชนวิทยาสำหรับการสอนทักษะการอ่านเพื่อจับใจความภาษาสเปนของเค็กเปอโคริกันที่อยู่ในระดับชั้น 4" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาขอบเขตโปรแกรมการอ่านภาษาสเปนซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างทางภาษาศาสตร์ในคคิชนของชาวเปอโคริกันกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 120 คน ที่เลือกมาจากประชากรที่เป็นนักเรียนทั้งหมดที่มีระดับสังคมและเศรษฐกิจต่ำของนักเรียนระดับชั้น 4 ในริโอ ปาคราส และโรงเรียนประจำตำบลของเปอโคริโก แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้โปรแกรมการอ่านภาษาสเปนที่ไม่มีโครงสร้างทางภาษาศาสตร์ปรากฏอยู่ในคคิชน กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มโครงการอ่านภาษาสเปนขั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อทักษะการอ่านเพื่อจับใจความของนักเรียนระดับชั้น 4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบการอ่านภาษาสเปนและแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลองที่ 1 ได้คะแนนทักษะการอ่านทั้งหมดมากกว่านักเรียนกลุ่มโครงการอ่านภาษาสเปนขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ทำคะแนนไคคิกว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 และนักเรียนกลุ่มการอ่านภาษาสเปนขั้นพื้นฐาน ในด้านทักษะรวม ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.01 แต่ไม่มีความแตกต่างกันในด้านทักษะย่อย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คคิชนเป็นองค์ประกอบที่รุนแรงในกลุ่มทดลองทั้ง 2 ความเข้าใจในโครงสร้างทางภาษาศาสตร์เป็นสิ่งที่ดูกันกับคคิชน